יודעז, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa niszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

הײנט 8 זײַטען

פרייז 15 גראשען

נײַער פאלקסבלאט

№ 232 | Łódź, Poniedziałek, 9 października 1933 r. | 12טער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י״ט תשרי תרצ״ד | № 232

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71-224

לייבאר-פארטיי פראטעסטירט
געגען די יודען-רדיפות אין דייטשלאנד

לאנדאן, 8 (יט״א טעלעגראפיש)

די קאנפערענץ פון דער לייבאר-פארטיי האט אנגענומען א פראטעסט-רעזאלוציע געגען די יודען-רדיפות אין דייטשלאנד, און אויפגעפאדערט אלע מיטגלידער, צו באיקאטירען די סחורות פון היטלעריסטישען דייטשלאנד.

2703 יודען אריינגעקומען
קיין ארץ-ישראל אין חודש יוני

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגראפיש)

לויט אפיציעלע סטאטיסטישע ציפערען, זע׳נען אין משך פון חודש יוני ד. י. אריינגעקומען קיין ארץ-ישראל 2807 עמיגראנטען, דערונטער 2703 יודען.

דייטשלאנד פאר אן׳אינפלאציע

פאריז, 8 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע צייטונגען מאכען אויפמערקזאם אויף דער שלעכטער פינאנץ סיטואציע פון דייטשלאנד.

די צייטונגען ווייזען אן, אז פאר׳ן לעצטען יאהר האט דער דייטשער בודזשעט א דעפיציט פון 3 מיליארד מארק, וואס קאן בשום אופן נישט געדעקט ווערען דורך אן׳אויסלענדישער הלוואה.

דער ריזיגער פלאן פון עפענטליכע ארבייטען, וואס איז רעאליזירט געווארען דורך היטלערן — קאן לויט דער מיינונג פון דער פרעסע — דערפיהרען צו א פינאנץ קאטאסטראפע. די צייטונג „ל׳ארדר״ האלט, אז דייטשלאנד געפינט זיך ערב אינפלאציע.

דייטשלאנד מוז זיך אפזאגען
פון איהר אנגריף אויף פוילען צוליב ראטען-פערבאנד

פאריז, 8. (ספ. טעל.) „פטי פאריזיען״ טרעט ארויס מיט רעוועלאציעס וועגען די פלענער פון דייטשלאנד אנצופאלען אויף פראנקרייך דורך דער שווייץ. די צייטונג ערקלערט, אז צוליב דער ענדערונג פון דער סאוויעטישער אויסערליכער פאליטיק, איז דייטשלאנד געצוואונגען אבצוזאגען זיך פון איהר פלאן אנצוגריפען פוילען. דאס וואס געשעהן ערשט דאן, לויט די דייטשע פלענער, וועט פראנקרייך ווערן דיין בעזיגט.

אין דער שווייץ האט דער ארטיקעל פון „פטי פאריזיען״ געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק.

נאך נישט אריבער די היטלער-געפאהר
אין עסטרייך

וויען, 8 (ספ. טעל.)

די עסטרייכישע היטלעריסטען פיהרען ווייטער דורך זייער סאבאטאזש-אקציע געגען דער עסטרייכישער רעגירונג. די טעג האבען זיי צושטערט די טעלעגראפישע פערבינדונג צווישען וויען און ציריך.

די עסטרייכישע סאציאל-דעמאקראטען האבען טעלעגראפיש צונויפגערופען קיין וויען די פארשטעהער פון אינטערנאציאנאלע פראפעסיאנעלע פעראיינען. אויף דער דאזיגער קאנפערענץ איז ארומגערעדט געווארען די געפאהר, וואס דראהט איצט עסטרייך און איבערהויפט די סאציאליסטען אין פאל, ווען די היטלעריסטען זאלען איבערנעהמען די מאכט.

קיין שום גאז-מאסקע
וועט נישט קאנען שיצען פאר דייטשע גראנאטען

בריסעל, 8 (ספ. טעל.)

די פרעסע איז מודיע, אז א געוויסער בעלגישער טוחר האט בעוויזען צו בעקומען פון א דייטשער כעמיקאליען-פאבריק א גראנאט, אנגעפילט כלומרשט מיט טרעהרען-גאז.

מ׳האט דעם גראנאט אונטערזוכט און ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז קיין שום עקזיסטירענדע מאסקע איז נישט ביכולת צו שיצען די מענשען פאר דעם דאזיגען גאז.

מ׳פערזיכערט, אז די דייטשע פאבריקען פערטיגען אויס זעהר א סך אזעלכע גראנאטען.

א נייער פליה איז דער סטראטאספערע

ריגא, 8. (ספ. טעל.) פון מאסקווא טיילט מען מיט, אז דארט גרייט זיך צו א נייעם פליה אין דער סטראטאספערע, וואס דארף פארקומען דעם 22-טען ה. מ. צוליב דעם ציל האט מען דעם באלאן, וואס איז אראבגעפאלען נעבען קאלאמנע, 110 קילאמעטער פון מאסקווא, געבראכט קיין מאסקווא.

קאנצלער דאלפוס אין אורלויב

וויען, 8. (ספ. טעל.) די צייטונגען שרייבען, אז דער קאנצלער דאלפוס האט גענומען אבגעהאלטען א קאנפערענץ מיט׳ן וויצע-קאנצלער פעי און האט אויסגעהערט רעפעראטען פון זיינע מיטארבייטער, שפעטער האט דער קאנצלער בעזוכט אנדערע מיניסטעריומס.

שפעטער איז דער קאנצלער, לויט דער עצה פון דאקטוירים ארויסגעפאהרען מיט זיין פאמיליע אויף א קורצען אורלויב.

סטאבילירונג פון פונט און דאלאר

לאנדאן, 8. (ספ. טעל.) לויט ווי מען מעלדעט פון וואשינגטאן, האט דער פרעזידענט רוזוועלט אונטערגענומען אן׳אקציע אין פערשטענדיגונג מיט ענגלאנד צו סטאבילירען דעם דאלאר און פונט.

פרעזידענט רוזוועלט וויל, אז פאר׳ן צונויפקומען זיך פון אמעריקאנער קאנגרעס דעם 16-טען יאנואר 1934 זאל די פראגע פון דאלאר ערלעדיגט ווערען. וויל ער וויל נישט, אז דער קאנגרעס זאל זיך בעשעפטיגען מיט דער פראגע פון אינפלאציע.

„לינת הצדק״
לאדז, ציגעל-נאס 17
דער פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 1—11 און פון 4—6 אווענד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט, קווארץ-לאמפען, דיאטערמע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.
5270

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע־מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50
געדענקט די אדרעס
„TOLA“
23 Zawadzka 23
II wejście parter.

גרעסטע אויסוואהל ביי
Szczęśliwy
— פון —
מענער-רעשטען
אויף אנצינער און פאלטענס, בילעצער, טאמאשאווער א. א. פון די בעסטע קוואליטעטען מאדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פרייזען.
יעדער קויפער בעקומט ראבאט.
קומט און איבערציינט אייך!
5 נאוואמיעסקא 5
ביי R. Szczęśliwy
פראנט 2-טער שטאק
געדענקט דעם אדרעס.

אונזער חבר קלמן גוטמאן צום פלוצלינגען טויט פון זיין ברודער
משה נ״ע
דריקען אויס דעם טיפסטען ביילייד
חברים ארטיסטען
פון יודישען טעאטער „פילהארמאניע״.
5474

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 231-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.
רעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט, זונטאג פון 10—1 בטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע רעטשניצע-פרייזן!

פאר
גאלד, בריליאנטען, זייגערס
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

3 דאס לאנגיעריגע בעקאנטע און רעעלע 3
טוך און קארט-געשעפט
Herman WŁOSKI
(עקזיסטירט פון 1910)
לאדז, נאוואמיעסקא 3, טעל. 114-92
פראנט 2-טער שטאק
באקומען אויף לאגער צום הערבסט און ווינטער-סעזאן
דעם גרעסטען און שענסטען אויסוואהל פון די
ביליגסטע הערען און דאמען-שטאפען
אין זעמטליכע פארבען און מוסטערן פון ענגלישע, בילעצער, טאמאשאווער סחורות א. א. גענויע פאבריק-פרייזן!
3 געדענקט די אדרעס: קומט און איבערציינט אייך! 3

דאַלאַדיעס גרויסע רעדע

אויפ׳ן קאָנגרעס פון פראַנצויזישע ראַדיקאַל-סאָציאַליסטען

פּאַריז, 8. (ספּ. טעל.) היינט נאָכ׳ן קאָנגרעס פון די ראַדיקאַל-סאָציאַליסטען, אויפ׳ן באַנקעט, האָט געהאַלטען אַ גרויסע רעדע דער פּרעמיער דאַלאַדיע וועגען דער אויסערן-פּאָליטיק.

ער האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין משך פון די לעצטע חדשים האָט פראַנקרייך אין אויסלאַנד געוואַקסען פון אַלע גרעסערע צוטרוי.

מ׳דאַרף עס צושרייבען — האָט ער דערקלערט — דער פּאַראַלעליזירטער און פּראַגנאַנטער פּאָליטיק פון פראַנקרייך.

אין אייראָפּע, וואָס לעבט אין אומרוה און שרעק, וואו ס׳הערט זיך אָפט אויפרופען צו געוואַלד־טאַטען, מוז די רוהיגע פראַנקרייך קודם כל פאַרזיכערן איהר אייגענע פרייהייט.

פראַנקרייך האָט נישט בדעה צו בעדראָהען אָדער דערנידעריגען אַ וואָס־נישט־איז פאָלק — אָהן שום אונטערשייד וואָס פאַר אַ רעגירונגס־סיסטעם דאָס לאַנד האָט זיך אויסגעקליבען.

לעת עתה האָט אין דער פאַרגאַנגענהייט יעדער פּרוב פון אַ דירעקטען הסכם מיט דייטשלאַנד זיך פאַרענדיגט מיט אַ מיספּאַלג.

קיינער לייקענט נישט אין דייטשלאַנדס רעכט אויף עקזיסטענץ, קיינער טראַכט נישט וועגען דער דעגראַדירונג פון׳ם דאָזיגען לאַנד.

די דייטשע רעגירונג זאָגט באמת, אַז זי וויל שלום, אָבער צוליב וואָס, אויב אַזוי, קומען פאַר מאַניפעסטאַציעס פון אָרגאַניזירטע מאַסען? פאַר וואָס וואַרפען די דייטשען אָפּ דעם ערשטען שטאַפּ אין דער ריכטונג פון ענטוואָפענונג? הלמאי בעמיהען זיי זיך וועגען פּראָדוצירען די קאָסטבאַרע קריגס־מאַטעריאַלען, וועלכע וואָלטען אין קורצען דערויף געמוזט פאַרניכטעט ווערען, אין פאַל, ווען אַ קאָנווענץ וואָלט אונטערגעשריבען געוואָרען.

קיינער קאָן נישט מאַכען פראַנקרייך קיין פאָרוואָרפען, זעהענדיג, אַז זי נישט איינמאָל האָט זי אַרויסגעוויזען איהר אויפריכטיגע און לאָיאַלע ליבע צו שלום!

בעשלוסען פון די ראַדיקאַל-סאָציאַליסטען אין פראַנקרייך

ווישי, 8 (ספּ. טעל.)

דער קאָנגרעס פון די ראַדיקאַל סאָציאַליסטען האָט אָנגענומען אַ צוטרוי-וואָטום פאַר דער רעגירונג, פאַרזיכערנדיג די ביז-איצטיגע אויסערן-פּאָליטיק פון פראַנקרייך.

דער קאָנגרעס בעאויפטראַגט די ווייטערדיגע אַרבייט אין הסכם מיט׳ן גייסט פון פעלקער-בונד, וואָס פאַרזיכערט די פרייהייט און אומאָפּהענגיגקייט פון אַלע פעלקער, ובפרט די אומאָפּהענגיגקייט פון עסטרייך. דער קאָנגרעס האָט פּראָקלאַמירט די נויטיגקייט פון ענטוויקלען די בעציהונגען מיט אַלע לענדער — יהי אונטערשיד פון זייער מלוכה-אָרדענונג — וואָס שטרעבען צו פאַרפעסטיגען דעם שלום.

אטאקע פון דער בערלינער פרעסע געגען דעם פעלקער-בונד

בערלין, 8 (ספּ. טעל.)

די דייטשע פּרעסע פּאָלעמיזירט אין אַ דעגערוויירטען טאָן מיט דער שטעלונג, וואָס עס האָט אָנגענומען דער רוב מלוכות אין דעם פעלקער-בונד, בעת דער דיסקוסיע וועגען די פּאָליטישע און יודישע פליטים, און וועגען מינדערהייטס-שוץ.

אין אַ גאַנצע רייה ערנסטע בערלינער צייטונגען האָבען זיך בעוויזען אַגרעסיווע אַרטיקלען, וואָס אַטאַקירען דעם פעלקער-בונד, וועלכען זיי זאָגען אָפּ דאָס רעכט פון געבען אָביעקטיווע דעציזיעס.

אויב דער פעלקער-בונד וועט ווייטער גיין מיט די זעלבע וועגען — פיהרען אויס די ציישונגען — וועט ער זיך נישט קאָנען וואונדערן, וואָס אין דייטשלאַנד הויבען זיך אויף אַלץ העכערע שטימען, וואָס פאָדערען אַ בהדרגה׳דיגע אויפלייזונג פון די בעציהונגען מיט גענף.

ערשטע פעריונגערונגס-אפעראציע אין ווארשא

וואַרשא, 8. (ספּ. טעל.) אין וואַרשא איז נישט לאַנג פאָרגעקומען די ערשטע פעריונגערונגס אָפּעראַציע לויט פּראָפ. וואָראָנאַוו׳ס סיסטעם. די אָפּעראַציע האָט געלאָזט איבער זיך מאַכען אַ פּוילישער אַריסטאָקראַט און דורכגעפיהרט האָט זי ד״ר יאַן זאַאָרסקי. צו דער אָפּעראַציע איז בעוויזען געוואָרען אַ מאַלפּע און דער פּאַציענט פיהלט זיך איצט יונג און פריש.

דרייסטער טאט פון אנ׳אפיציר

ראטעוועט דאס לעבען פון א גענעראל

בודאַפּעשט, 8. (ספּ. טעל.) ווי עס מעלדען די רומענישע צייטונגען, איז געמאַכט געוואָרען אַנ׳אָנפאַל אויפ׳ן רומענישען גענעראַל לאַזאַרעסקו. אַ געוויסער קאַפּראַל האָט געוואָרפען אויפ׳ן גענעראַל אַ האַנד-גראַנאַט. דער גראַנאַט איז אָבער געכאַפּט געוואָרען אין דער לופטען דורך אַ דייטשען אָפיציר און איז אָבגעוואָרפען געוואָרען אין אַ זייט. דער גראַנאַט האָט אויפגעריסען און פאַרוואונדעט 2 זעלנער, ווי אויך דעם העלדישען אָפיציר. דאָס קאַלטבלוטיגקייט פון׳ם העלדישען אָפיציר האָט אָבגעראַטעוועט דאָס לעבען פון גענעראַל לאַזאַרעסקו וואָס איז בלויז לייכט פאַרוואונדעט געוואָרען אין אָרעם.

געשטארבען גען. יודעניטש

ריגאַ, 8. (ספּ. טעל.) אין ניצא איז אין עלטער פון 71 יאָהר געשטאָרבען דער רוסישער גענעראַל יודעניטש. בעת דער וועלט-מלחמה איז גען. יודעניטש געווען הויפּט-קאָמאַנדיר אין קאַווקאַז. גען יודעניטש האָט זיך בעריהמט געמאַכט מיט זיין אומגעלונגענער פּראָבע אָראָבצוּוואַרפען די ראַטען-מאַכט, שטעלענדיג זיך בראש פון אַ קאָנטר-רעוואָלוציאָנערער אַרמעע, וואָס איז בעשטאַנען פון פרייוויליגע רוסען, פינלענדער א. א.

„דייטשלאנד אהן יודען"

בערלין, 8. (ספּ. טעל.) דאָ איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך סמ׳ען זיך דער בעקאַנטער יודיש דייטשער שריפטשטעלער לאַנדסבערג, וועלכער איז געוואָרען בעריהמט דורך זיין פּאַמפלעט, וואָס ער האָט אָנגעשריבען אַ ווערק „דייטשלאַנד אָהן יודען" און אויסגעפיהרט, אַז די דייטשע מאַכט וועט מוזען די אַרויסגעטריבענע יודען סוף כל סוף צוריקרופען.

טערטיל׳ס שטיף-פאטער און מוטער ווערען געהאלטען אין ארעסט

וויען, 8. (ספּ. טעל.) די פּאָליציי אין וויען האָט אַרעסטירט ווייטער די פעטער זאָנען, וואָס זענען געווען אין נאָהענטע בעציהונגען מיט טערטיל׳ן.

מחמת די עסטרייכישע בעהערדען ווערען אויך געהאַלטען אין אַרעסט דער שטיף-פאָטער און די מוטער פון טערטיל׳ן.

ארעסטירט א זוהן פון פראנץ יאזעפ׳ס דענטיסט

פּאַריז, 8 (ספּ. טעל.)

דער היגער „זשורנאַל" טיילט מיט פון וויען: אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אַטענטאַט פון היטלעריסט דערטיל אויפ׳ן קאַנצלער דאָלפוס, איז אַרעסטירט געוואָרען די מוטער פון אַטענטעטער, וועלכע איז איצט די פרוי פון ד״ר גינטער. אויך דער לעצטער, דערטילס שטיף פאָטער, איז אַרעסטירט געוואָרען.

ד״ר גינטער איז אַ זוהן פון דענטיסט [illegible] טער, וועלכער איז געווען צאָהן אַרצט פון קייזער פראַנץ יאָזעף. ער האָט פון זיין פאָטער בעקומען אַ היבשע ירושה, האָט עס אָבער פאַרהוליעט און איז דערנאָך געוואָרען אַ הייסער ראַסיסט.

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
היינט פּרעזענטירען מיר
צום 1. מאָל אין לאָדז דער גרעסטער פון אַלע צייטען, פילם מיט סענסאַציאָנען און ליבע, רעזשי פון LEWIS SEILER
פּראָדוקציע : Columbia Pictures
דאָס ליד פון הארץ
אַ גרויסע דראַמע ווי דאָס מענשליכע האַרץ. אין בילד ווערט מייסטערהאַפט געזונגען דאָס יוד. ליד „ראָזשינקעס מיט מאַנדלען" לויט גאָלדפאַדען.
די הויפּטראָלען קרעאירען מייסטערהאַפט:
דער קליינער DICKIE MOORE
די פּרעכטיגע BETTY GRAHAM
ווי אויך דער ׳אומפאַרגלייכליכער
ALEKSANDER CARR
פּאַספּאַרטו׳ס און פּרייזקאַרטען זענען אונגילטיג. אָנה. 4,30 נ״מ שבת, זונטאָג 12,30 בייט.

ד״ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
צוריקגעקעהרט
8 טראַאוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8-11 און פון 4-8 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

Dr. med. J. BETTE
ספּעציאַליסט פון אינערל. און קינדער-קראַנקה.
צוריקגעקעהרט
Plotrkowska 6, tel. 144-95
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 6-8 אָוו.

די אויספארשונג פון ארלאזאראוו-מארד

איז ענדליך צום פראצעס פון דער רייכסטאג-אונטערציגדונג

זאגט סטאווסקי פאַר׳ן אויספארשונגס-ריכטער

יפו, 8. (יט״א טעלעגראַפיש) ס׳איז פאָרגעקומען די פאָרטזעצונג פון פערהער פון סטאַווסקי, ראָזענבלאַט און אַחי מאיר.

סטאַווסקי האָט ערקלערט, אַז די אויספאָרשונג פון אַרלאָזאָראָוו-מאָרד האָט פיל ענליכקייטען צום פּראָצעס פון אונטערצינדען דעם רייכסטאַג. ווייטער האָט סטאַווסקי זיך אָפּגעשטעלט אויף זיינע ערקלערונגען וואָס ער האָט אָפּגעגעבען וועגען זיין אַליבי.

דער אויספאָרשונגס-ריכטער, שיטריט, האָט ערקלערט, אַז הגם ס׳זענען נישטאָ קיין בעווייזען, אַז סטאַווסקי איז אין דער קריטישער נאַכט צוריקגעפאָהרען פון ירושלים קיין תל-אביב, דאָגעגען איז אָבער אונבעשטרייטבאַר דער פאַקט, וואָס אין דער קריטישער נאַכט האָט מען סטאַווסקין געזעהען אין תל-אביב.

סטאַווסקי האָט געוואָלט שטעלען איינציגע פראַגען, וועלכע דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט אָפּגעוואָרפען. סטאַווסקי האָט דעריבער זיך אָפּגעזאָגט צו געבען ווייטערע ערקלערונגען, צוליב וואָס די אויספאָרשונג איז איבערגעריסען געוואָרען.

די עלעגאַנטסטע מענער-הוטען
בעקומט איהר נור אין הוט-געשעפט
— פון —
B. Kleinbaum
31 Piotrkowska 31
מעסיגע פּרייזען!
סאָלידע בעדינונג!

עלעגאַנטסטע ספּאָרט-היטלעך
שטעקט אויף לאַגער.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 1-11 און פון 2-3 נאָכמ.

די מאָדערנסטע און בעסטע
מענער-היטען
אין אַלע פאַרבען
צו קאָנקורענץ-פּרייזען
בעקומט מען נאָר ביי

לאדז, 9 אקטאבער 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 9 אקטאבער 1933

ווי אזוי עס אורטיילט די וועלט
וועגען דעם וואס קומט פאר אין דייטשלאנד

איבער דעם פעלקער־בונד מאכט איצט נישט חוזק בלויז דער. וואס איז הערצו צו פויל, די ליגע האט ביז היינטיגן טאג מעהר שונאים און קריטיקער, ווי פריינד. אהן צווייפעל האט דער פעלקערבונד געגעבן דערויף גענוג מאטעריאל. די וועלט איז אין דער פעלקערליגע ענטוישט. אפשר, זאגט מען אין די קרייזן, וועלכע האלטן אינגאנצן נישט פון דער זשענעווער אינסטיטוציע, וואלט שוין גלייכער געווען ווען זי וואלט אינגאנצן נישט געווען עקזיסטירט. די סקעפטיקער פערגעסן אבער, אז אין דער ענטוישונג איז די ליגע אליין מיט גארנישט שולדיג. ווען מען וועט עס איינפאלן אין א צייט פון שטורעם צוצוקלאפן דעם באראמעטער דערפאר, ווייל ער האט אנגעוויזן אויפ'ן פארשטייענדיגן שטורעם? און קיינער וועט דאך נישט ארויסווארפן דעם טערמאמעטער דערפאר ווייל ער ווייזט פערציג גראד קעלט אדער ווארים, אין דער ווירקליכקייט אבער בעמערקט זיך צו דער ליגע אט אזא מין בעציהונג: די מלוכות האבן שוין אפילו אויפגעהערט אינגאנצן אדער טיילווייז אריינצוטראגן אין סעקרעטאריאט פון דער ליגע זייערע געלט־ביטראגן מיט'ן אויסרייד אז עס לוינט זיך נישט אריינצולייגן אין דער אינסטיטוציע קיין געלט.

אבער די פעלקער־ליגע שפיגעלט דאך בלויז אב דעם ווירקליכן מצב פון די איראפעאישע און נישט איראפעאישע פעלקער. און אויב עמיצער לאכט פון פעלקערבונד, קאן מען איהם זאגן, אז דאס לאכט ער אייגענטליך נישט פון עמיצן אנדערש נאר פון זיך גופא... דער פעלקער־בונד קאן נישט זיין העכער אדער ניעדריגער פון דעם אינטערנאציאנאלן ניוואָ, אויף וועלכן עס שטייען ביים היינטיגן טאג די מלוכות וואס גייען אין איהם אריין. אויב אין דער וועלט איז נישטא קיין ווילן קען דער ווילן נישט ענטשטיין פון פעלקערבונד, און ווען עס וואלט זיך נאר בעוויזן פון ערגעץ א זכר פון אן אלגעמיינעם ווילן פון אינטערנאציאנאלער סאלידאריש־קייט, דאן וואלט עס זיכער בעקומען אן אפקלאנג און אויסדרוק אין דער פעלקער־ליגע. דער בעסטער בעווייז קאן זיין די איצטיגע סעסיע פון פעלקער־בונד אין זשענעווע, אין דער וועלט־פרעסע איז די סעסיע בעגעגנט געווארן מיט די סאמע פעסימיס־טישע שטימונגען און שטימען, מען האט געשרי־בן: פארן פעלקערבונד שטייען א ריי ריזיגע פרא־גן, וועלכע ער וועט נישט קאנען פערענטפערן און לעזן, מעגליך אז דאס איז אזוי, אבער נישט אינגאנצן.

קיינער וועט נישט לייקענען אז צווישן די גרויסע פראבלעמען וועלכע שטייען פארן פעלקער־בונד, פערנעהמט איינס פון די ערשטע ערטער די פראגע וועגן נאציאנאל־סאציאליסטישן דייטש־לאנד מיט איהר אומגעהויערער פונאנדערגעבלאזענעם קאמפערישן נאציאנאליזם אויף דרויסן, מיט דער קאמפעריש־אויסראטענדיגער אכזריות אין דער מלוכה גופא. און אט איבער דער פראגע האט זיך באלד אויף דער ערשטער זיצונג פון דער סעסיע פא־סירט, דאכט זיך, א קליינע זאך. אבער דאך אזעלכע וועלכע האט איינגעשלאסן אין גרויס פערלעגענ־הייט דעם גרעסטן ציניקער אפילו און ציניש באר־בארישן דריטן רייך, דעם פראפאגאנדע־מיניס־טער פון היטלערס ברכה געבעלס'ן. דער עסטרייכי־שער קאנצלער דאלפוס איז בעגעגנט געווארן דורך אלע פערזאמעלטע אויף דער זיצונג, דורך די רוהיגע און קאלטע דיפלאמאטן, די פארשטייער פון אלע מלוכות, דורך די געסט אויף די גאלעריעס מיט אזא שטורמישער אוואציע, וועלכע מען האט אין פעלקערבונד וואו עס ווערט געטון אלצדינג, כדי אפצוהיטן די צירליכע מאנירן פון קארעקט־קייט, נאך קיינמאל נישט אבסערווירט. נישט בריאן, נישט טשעמבערלען, נישט קיינער פון די בעריהמטע מלוכה־מענער אין די סאמע גלענצענדע צייטן פון פעלקער־בונד זענען קיינמאל נישט אויפגענומען גע־ווארן מיט אזא ענטוזיאזם, ווי דער קליינער קאנצ־לער פון דער קליינער רעפובליק, און פארוואס? דערפאר ווייל דאלפוס פיהרט א מוטיגן קאמף גע־גען דער היטלעריזירונג פון עסטרייך. געגען דעם זיג פון ראסיסטישן פרינציפ אין דער שיינער דו־נאי־מלוכה. צו דער אוואציע איז נאך צוגעקומען דער פארשלאג פון האלענדישן דעלעגאט מכח הילף פון פעלקערבונד פאר די יודען. וועלכע זע־נען געצוואונגען געווארן פון דייטשלאנד צו אנט־לויפען. און ווען דער דייטשער פראפאגאנדע־מי־ניסטער האט אויסגעהערט, האט ער זיך פערלוירן, ער איז געשטעלט געווארן אין א פערלעגענהייט. ער האט פערשטאנען אז זיין ספעציעלע אויפגאבע צו פיהרען פראפאגאנדע אויפ'ן אינטערנאציאנאלן פארום איז דורכגעפאלן, אז איין זאך איז צו פיה־רען די נאציאנאליסטישע און ראסיסטישע פראפא־גאנדע און ליגנע ביי זיך אינדערהיים, אין דייטש־לאנד און א צווייטע זאך איז מיט דערזעלבער ליגנע קומען פאר דער עפענטליכער מיינונג פון דער וועלט. ער האט דאס געמוזט פערשטיין און ווען ער האט צונויפגערופען די פארשטייער פון דער פרעסע, האט ער געמוזט מיט זיי רעדען אין גאר אנ'אנדערן טאן, רעדען מילד און איינגעהאלטן. נאטירליך ווערט קיינער, און מיר אזוי נישט גענומען ערנסט דאס מינדעסטע ווארט פון געבעלסן, אַ־בער א פאקט איז אז פון זיין געוועהנליכען האפער־דיג־דעמאגאגישן טאן האט געבעלס געמוזט נאכ־לאזען אין געשפרעך מיט די זשורנאליסטען פון דער וועלט־פרעסע.

עס איז קיין ספק נישט אז געבעלס האט אויך פריהער געוואוסט ווי אזוי מען בעציהט זיך אין אויסלאנד צו דעם, וואס קומט איצט פאר אין דייטש־לאנד. אבער איין זאך איז וויסען וועגען דעם פון די צייטונגען און בעריכטן און אנ'אנדערע זאך איז קו־מען מיט דער דאזיגער בעציהונג אין דער נאהענט־סטער בעריהרונג, פנים אל פנים... אין ערשטן פאל קאן מען נישט ענטפערן, אין צווייטן פאל מוז מען געבן אנ'ענטפער און דער ענטפער מוז זיין אזעלכער, ווי עס פאסט זיך אין דער אינטערנאציא־נאלער סביבה.

אט אזא קליינע פאסירונג האט געפונען ארט אין זשענעווע צווישן די גרויסע פראגן וועלכע שטייען פאר'ן פעלקער־בונד. שוין בלויז די פאסירונג נישט רעדענדיג וועגן די שארפע בעשולדיגונגס־ווערטער, וואס זענען געהערט געווארן געגען נאצי־לאנד אין ווייטערדיגן גאנג פון דער סעסיע, האט בעוויזן אויפ'ן אינטערנאציאנאלן באראמע־טער אז די עפענטליכע מיינונג פון דער וועלט האט שוין געזאגט איהר לעצט ווארט וועגן די געשעהענישן אין דייטשלאנד פאר'ן לעצטן יאהר.

די פיער „חברים" פון וואן דער ליבע
די קאמוניסטען, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין אונטערצינדען דעם רייכסטאג

נעבען דעם פינסטערן אידיאט און קרעטין וואן דער ליבע זענען צוגעשפילט געווארן צום פראצעס וועגען אונטערצינדען דעם רייכסטאג פיר אנגעזעהענע קאמוניסטען: דער פיהרער פון דער קאמוניסטישער רייכסטאג־פראקציע טארגלער און די בולגארען, דימיטראוו, פאפאוו און טאנעוו. אט די „חברים" פון קרעטינישן האלענדער שטעלן זיך פאר א פולשטענדיגן קאנטראסט צו זיין מיזערן אפעלער פערזאן. די זענען אנגעזען און צי־ווילן, די אינטעליגענטע פנימער זעהען ענערגיש. בלויז טאנעוו ווייזט אויס צו זיין קראנק, און אויפ'ן פנים פון טארגלער'ן לאזט זיך טיילמאל בעמערקן אן אויסדרוק פון פיין. א תהום ליגט צווישן די און דעם שוואכזיניגן מארינוס וואן דער ליבע; נישט בלויז לויט זייער אויספערליכן אויסזעהן נאר אין זייער גאנצער בעגעהמונג, אין זייער רע־דען, אין די רייד פון מענשן, וועלכע ווייסען, וואס זיי ווילען און צו וואס זיי שטרעבען, בע־וואוסטזיניגע און קאמפפולע פיהרער פון דריטן אינטער־נאציאנאל.

די אנגעקלאגטע קאמוניסטען רעדען נישט אזוי ווייט צו די אנגעוועזענדע אין זאל, ווי אין די מיקראפאנען, וועלכע זענען אין זאל אינסטאלירט. דימיטראוו איז זיכער דער סאמע אנגעזעהענסטער צווישן די פיר קאמוניסטען, ער איז שוין איבער די פופציג, אבער ער בעזיצט א טעמפעראמענט און קאמפסגרייטקייט פון א יונגענמאן. ער רעדט הייס און טעמפעראמענטפול. דער געריכטסזאל איז פאר איהם נישט קיין ארט אויף צו פערטיידיגען זיך, נאר א גלענצענדע געלעגנהייט, ביי וועלכער ער האט נאך צו דינסט די גאנצע וועלט־פרעסע. ער ווייס אז א יעדעס ווארט וואס ווערט געווארפן אין פאר־זיגען מאמענט האט די קראפט פון אנ'אויפקלערונגס־סענער באמבע און מיט'ן דאזיגן ווארט, סיי אין זיין אייגענער בולגארישער שפראך, סיי אין דער פרעמ־דער, דער דייטשער שפראך בענוצט ער זיך ווי א מייסטער.

די צוויי אנדערע בולגארען געהערען צום זעלבען טיפ, אבער זיי זענען יונג און זיי פערלירען זיך אין שאטען פון דימיטראווס שטארקער פער־זענליכקייט. אנטקעגען זיי ערשיינט ווי א קאנ־טראסט דער דייטשער קאמוניסט ערנסט טארגלער. ער איז אויך פון קאפ ביז צו די פיס מארקסיסט. א בער א טיפיש דייטשער מארקסיסט. ער געהערט צום אזוי גערופענעם צווייטען דור רעוואלוציאנע־רען. ער איז צו זיין שטעלונג נישט געקומען דורך קאמף אזוי ווי דימיטראוו, ער שטאמט אפילו נישט פון פראלעטאריאט, ער איז געווען א האנדעלס אנגעשטעלטער. דעם סאציאליזם האט ער געלערנט נישט פון דער גאס, נאר פון זיין מוטער, א בע־וואוסטזיניגער סאציאליסטקע. ער איז קיינמאל נישט געווען בעשטראפט. אין יאהר 1919 איז ער געווען מיטגליד פון סאלדאטען־ און ארבייטער־ראט אין בוירופין. פון דאן איז ער געשטיגען אלץ העכער אויף דער פארטייאישער לייטער, ער האט פערנו־מען אמטען נאר אין דער פארטיי, וועלכע איז ביז יאהר 1933 געווען אין דייטשלאנד לעגאל, פונקט ווי עס איז שטענדיג געווען לעגאל די נאצי־פארטיי, זיין טעטיגקייט זענען געווען די קולוארען און די פאר־לאמענט־קאמיסיעס, אבער נישט די גאס און נישט די רעוואלוציע, צו רעוואלוציע האט ער געגריפען. אין זיינע לאנגע שוין געבויטע זאצען פיהלט מען דעם גוט געשולטען פארלאמענטאריער. אבער עס איז נישט ארויסצופיהלען דעם רעוואלוציאנער. דאס איז אנ'אדוואקאט וועלכער האט אליין ערקלערט אז אויפ'ן פראצעס וועט ער פערטיידיגען די דייטשע קאמוניסטישע פארטיי וואס איינער פון איהרע אנ־פיהרער איז ער אליין געווען. טארגלער וועט זיך קיינמאל נישט אריינלאזען אין קיין שארפע דיסקוסיע מיט דעם פארזיצער פון געריכט, ביי איהם וועט מען נישט אפנעהמען אהן אויפהער ביי די געריכטס־פערהאנדלונגען דאס ווארט, ווי מען טוט עס מיט דעם אנדערן, מיט דעם קעמפער פאר דער וועלט־רעוואלוציע געארגי דימיטראוו.

פוילענס אונטערשטיצונג פאר די יודען
אויף דער ארענע פון פעלקער־בונד

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארויסטריט פון פוי־לישן פארשטייער אין פעלקערבונד מינ. ראטשינ־סקי בעת'ן בעהאנדלען די פראגע פון די יודיש־דייטשע פליטים שרייבט די וו. „צייט":

מיר מוזען מודה זיין, אז מיר בעקומען א ווארימע אונטערשטיצונג פון די פוילישע אפיציע־לע קרייזען אויפ'ן פארום פון דעם פעלקערבונד, ווען עס האנדעלט זיך וועגען ארץ־ישראל־אספיראציעס. דאס איז שוין נישט דאס ערשטע מאל, וואס דער פוילישער דעלעגאט טרעט ארויס מיט א גוט ווארט וועגען דעם אויפבוי פון ארץ־ישראל דורך יודען.

עס האט זיך געשאפען אזא מצב, אז צוליב כמה סיבות איז דאס גאנצע פוילישע יודענטום געווארן פרא־פאלעסטיניש געשטימט.

מען קאן זאגען אהן איבערטרייבונג, אז דער פוילישער מינ. ראטשינסקי האט פאר זיך געהאט א זעהר דאנקבארע ראל. ער האט רעפרעזענטירט די מיינונגען און שטימונגען פון דעם גאנצען, אהן אויסנאהם, פוילישען יודענטום.

אבער א חוץ דעם ריין־יודישען שטאנד־פונקט איז דא אויך פאראן א גאנץ ערנסטער מלוכה־שטאנדפונקט. מען האט אמאל שטארק פער־שריגען דעם דעפ. גרינבוים צוליב זיין בעריהמ־טער ערקלערונג, אז אין פוילען איז פאראן א „מי־ליאן איבעריגע יודען". מען האט דאן, נאטירליך, ווידער צוליב פאליטישע טעמים, אויפגעהויבען געגען גרינבוימען א געוואלטיגען טומעל. מען האט איהם פערשריגען אלס א פאלקס־פיינד. אלס א נישט יודישען פאטריאט וכדומה. דאס לעבען און די ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג האבען אבער בעוויזען, אז גרינבוימס בעהויפטונג — דאס איז די טרויעריגע ווירקליכקייט. ביי דעם כסדר'דיגען פערשמעלערן זיך פון אונזער ווירטשאפטליכען פראנט איז טאקע דא צופיל יודען אין פוילען און דאס איז א גרויסע זארג, סיי פאר אונז אליין און סיי פאר דער מלוכה.

פוילען האט, אלזא, א לעבעדיגען אינטע־רעס אין פערברייטערן די יודישע באזע אין ארץ־ישראל אין דעם ערמעגליכען א ברייטע עמיגרא־ציע פון פוילישע יודען קיין א"י. אזא עמיגראציע אין א גרעסערן מאסשטאב קען פיל מיטהעלפען צו מילדערן די שארפקייט פון א סך פראגען.

א חוץ דעם, איז דער יודישער מענשען־מאטעריאל, וועלכער עמיגרירט פון פוילען קיין ארץ־ישראל, א זעהר ווערטפולער פון שטאנדפונקט פון דער פוילישער מלוכה'שאפט. די דאזיגע צעהנד־ליגער טויזענטער פוילישע יודען בילדען א שטאר־קען באזיס פאר דער פוילישער מלוכה אויפ'ן נאהענטען מזרח.

די דאזיגע מענשען טראגען מיט זיך מיט א שטיק פוילען קיין ארץ־ישראל, וואס קומט צום אויסדרוק כאטש אין דעם פייערן פערשידענע פוי־לישע נאציאנאלע יום־טובים. אלץ, שפילט זיך אפ אין פוילען, בעקומט אנ'אויסדרוק צווישן די טויזענטער פוילישע יודען אין ארץ־ישראל און אין איהרע הויפט־צענטרען ירושלים און תל־אביב.

מינ. ראטשינסקי האט דא, אלזא, געפונען א א גלענצענדען מאמענט, ווען די יודישע אינטע־רעסען פאלען זיך צונויף מיט די פוילישע מלוכה־אינטערעסען. און ער האט זיין אויפגאבע אויסגע־פיהרט זעהר געלונגען. עס איז קיין ספק נישט, אז זיין רעדע האט געמוזט געפינען א שטארקען אפקלאנג אין די קרייזען פון דער פעלקער־ליגע. און בכלל מוז מען זאגען, אז יעדער עפענטליכער ארויסטריט אויף דעם פארום פון פעלקער־בונד פאר אונזער ארץ־ישראל־אויפבוי איבערצייגט די מיטגלידער פון דער פעלקער־ליגע, אז ארץ־ישראל איז נישט נאר אנ'אויסשליסליך יודישע זאך, נאר ס'האט אויך א גרויסען אינטערעס פאר פערשידענע מלוכות.

עס איז אמת, אז דער ענגלישער דעלעגאט האט געפרובט זיך פערטיידיגען מיט דער באנא־לער און אויסגעדראשענער תשובה, אז ארץ־ישראל איז א קליין לאנד. אבער וואס אפטער אזעלכע ווענדונגען אין די אינטערנאציאנאלע אינסטיטוציעס צו די פארשטעהער פון ענגלאנד און אלץ שווע־רער וועט זיין די יודישע פאדערונגען לגבי ארץ־ישראל אפצושפרן מיט א פאר שאבלאן־מעסיגע ווערטער.

ארץ ישראל בלייבט דער איינציגער מקום־מקלט פאר הונדערטער טויזענטער פוילישע יודען און דייטשע פליטים. די אויפנאהמס־פעהיגקייטען פון ארץ־ישראל וואקסען צוליב איהר גיכער ווירט־שאפטליכער ענטוויקלונג, און קיין כוח אין דער וועלט וועט נישט אפהאלטען דאס יודישע פאלק אויסצופילען זיין גרויסע מיסיע.

די טויערן פון ארץ־ישראל מוזען בריים געעפענט ווערען. דאס ליגט אין די אינטערעסען פון יודישען פאלק און פון די איראפעאישע מלוכות.

(אצ)

דורכפאל פון דער דייטשער דעלעגאציע אין פעלקערבונד
געוו. מיניסטער טשעמבערליין זאל ווערען קאמיסאר איבער די אנטלאפענע דייטשע יודען

זשענעווא, 8 (ספ. טעל.) אין די פעלקערבונד־קרייזען הערט מען נישט אויף צו רעדען וועגען דער גרויסער יודען־דעבא־טע, וואס איז די לעצטע טעג פארגעקומען אין פעלקערבונד. מיט גרויס בעפרידיגונג בעטאנט מען דעם פאקט, וואס די פארשטעהער פון כמעט אלע מלוכות האבען אנגעגריפען היטלער־דייטשלאנד פאר איהרע אונמענשליכע רדיפות אויף יודען. א בעזונדערען גוטען איינדרוק האט געמאכט די רעדע פונ'ם ענגלענדער ארמסבי גאר, דער געוועזענער קאלאניען־מיניסטער, וואס האט אזוי שטארק געלויבט דאס יודישע פאלק און דער פארשלאג פונ'ם האלענדישען פארשטעהער ורעף, אז דער פעלקערבונד זאל זיך פערנעהמען מיט'ן גורל פון די אנטלאפענע דייטשע יודען.

ווי די לאנדאנער פרעסע־אגענטור טיילט מיט, ווערט אין זשענעווע ארומגערעדט די פראגע וועגען שאפען אנ'אמט פון א קאמיסאר פאר די דייטשע פאליטישע פליטים און אויפ'ן דאזיגען אמט זאל בעשטימט ווערען דער געוו. ענגלישער אויסערן־מיניסטער טשעמבערליין.

דער דייטשער פארשטעהער פאן קעלער ווייזט ארויס א גרויסע צערודערונג צוליב דער אטאקע אויף דייטשלאנד אינ'ם פעלקערבונד ער ווענדעט אן פערשידענע שפיצלעך און הינטער־קוליסען־מאכינאציעס, אז להבא זאלען אזעלכע אטאקעס אויסגעמיטען ווערען. מען גלויבט אבער נישט, אז דאס זאל איהם געלונגען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 9 יט תשרי תרצ"ג

אקטאבער

זון-אויפגאנג 5.39
זון-אונטערגאנג 5.10

די נעכטיגע פייערונג

פון 31 קאניאווער שיסער-פאלק

(2) איז אדורך זעהר אימפאזאנט.

אינדערפריה, 10 א זייגער איז פארגעקומען א גאטעס-דינסט אויפ'ן האלער-פלאץ.

צו דער פייערונג זענען געקומען קיין לאדז די גענעראלען גורעצקי און גרובער, און דער ביאליסטאקער וואיעוואדע ה' זינדארם קאשטשאלקאווסקי.

נאך דער גאטעס-דינסט האט זיך פארמירט א ריזיגע מאניפעסטאציע פון די רעזערוויסטען-פערבאנדען פון דער לאדזער וואיעוואדזשאפט מיטן 31-טען קאניאווער שיסער-פולק בראש.

פאר פיעטריקאווער 37—35 איז דורכ'ן גענעראל מאלאכאווסקי, דעם לאדזער וואיעוואדע און די אנגעקומענע הויכע געסט אויפגענומען געווארען א דעפילאדע.

די דעפילאדע האט געדויערט העכער א שעה צייט.

שפעטער זענען די גענעראלען גורעצקי און גרובער אוועק אויפ'ן ספארט-פלאץ פון „סאקאל" אויף טילנע גאס, וואו די ארביימער פון „שייבלער און גראהמאן" זענען פונאנדערגעשטעלט געווארען 4,000 פארזיכערונגס-פאליסען.

לסוף איז פארגעקומען א פייערליכער מיטאג פאר די זעלנער, און געלעגענהייטס-געשפרעכען מיט זיי אין שייכות מיט'ן 15-יאהריגען יובל פונם 31-טען קאניאווער שיסער-פולק.

א שיכור מאכט א סקאנדאל

און ווערט שווער-פערוואונדעט דורכ'ן וואך-זעלנער

(2) עהערנעכטען אין אוונער איז אין שייכות מיט די יובל-פייערונגען פונ'ם 31 קאניאווער שיסער-פולק, זענען די קאשארען פון דעם דאזיגען פולק געווען רייך אילומינירט.

פאר'ן ארייגאנג אין די קאשארען אויף 11 ליסטאפאדא 62/64 האט זיך פערזאמעלט א גרויסער עולם ציוויל-לייט, צווישען וועלכע עס האט זיך אויך געפונען עפיס א יונגערמאן, וועלכער איז געווען טוים-שיכור.

דער דאזיגער שיכור האט געהאלטען אין איין פערשטערען די מיליטער-לייט, וואס זענען ערויסגעגאנגען פון די קאשארען.

אין א געוויסען מאמענט איז פון די קאשארען ארויס איינער א שטאב-אפיציר פון 31-טען שיסער-פולק.

דער שיכורער יונגערמאן איז צו איהם צוגעגאנגען און אנגעהויבען איהם צו מאכען פארוואורפען...

דער אפיציר האט דאן אויפגעפאדערט א וואך-זעלנער, ער זאל אפפיהרען דעם שיכור אינם נאהענטסטען פאליציי-פאסטען.

דער שיכור האט זיך א ווארף געטון אויפ'ן וואך-זעלנער און איהם געוואלט ענטוואפענען.

בעת'ן אמפערען זיך האט דעם זעלנערס ביקס אויסגעשאסען און די קויל האט דעם שיכור געטראפען אין דער לינקער פאכווע.

מ'האט צו דעם שווער-פערוואונדעטען ארויסגערופען פאגאטאוויע, און מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דער דרעוונאווסקא גאס, וואו ער איז, נישט קומענדיג צום באוואוסטזיין, געשטארבען.

ביי דעם געשטארבענעם האט מען נישט געפונען קיין שום דאקומענטען, און עס איז דעריבער דערוויל נישט פעסטגעשטעלט געווארען ווער ער איז.

די אויספארשונג אין דעם ענין פיהרט די פאליציי צוזאמען מיט דער מיליטער-זשאנדארמעריע.

פוילישע היטלעריסטען פערפאלגען יודען
אין רודא-פאביאניץ
פאליציי ארעסטירט איינצע כוליגאנעס

אין רודא-פאביאניץ אויף פילסודסקיגא 3 געפינט זיך א שוהל, וואו ס'דאווענען עטליכע מנינים יודען, פרייטאג-צו-נאכטס, ווען די יודען האבען זיך פערזאמעלט אין שוהל צום דאווענען האבען זיך ארום דער שוהל אנגעהויבען צו זאמלען פערשידענע כוליגאנעס, וועלכע האבען אויף פערשידענע אופנים אנגעהויבען צו טעראריזירען די מתפללים און שטערען אין דאווענען, אין שוהל איז ענטשטאנען א פאניק, וועלכע האט זיך אבער נישט פערשטארקט צוליב דער ענערגישער שטעלונג פון עטליכע יודישע יונגעליים, באלד זענען אויפ'ן ארט אנגעקומען עטליכע פאליציאנטען, וועלכע האבען די כוליגאנעס פונאנדערגעטריבען און די אנפיהרער ארעסטירט.

אין רודא-פאביאניץ האט זיך ארגאניזירט א גרופע היימישע היטלעריסטען, וועמענס ערשטער ציל איז קאמף מיט יודען, בראש פון דער דאזיגער גרופע שטעהט א געוויסער מיכעל. שבת אין דער פריה האט פאליציי בעקומען א ידיעה, אז די דאזיגע גרופע האלט אפ א געהיימע פערזאמלונג, די פאליציי האט ארומגערינגעלט דאס הויז, וואו די פערזאמלונג איז פארגעקומען און אלע אנטיילנעהמער ארעסטירט און ס'ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

איינהייטליכע פארשריפטען
וועגען צונויפשטעלען באלאנסען

(2) לויט ווי מ'איגפארמירט אונז פון דער לאדזער פינאנץ-קאמער, ווערט דאס פינאנץ-מיניסטעריום בקרוב ארויסגעבען א פעראדנונג וועגען צונויפשטעלען באלאנסען.

די דאזיגע פעראדנונג ווערט ענטהאלטען וויכטיגע פארשריפטען בנוגע דעם צונויפשטעלען די באלאנסען.

אין פרינציפ וועט אויפגעלייגט ווערען א פליכט אויף הענדלער און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען צו פיהרען ביכער און די פליכט וואס דורכוויכטיגער צונויפצושטעלען באלאנסען, וועלכע דארפען, לויט דער נייער פעראדנונג געבען אנ'אויסשעפענד בילד פון דער ווירטשאפטליכער לאגע פון דער געגעבענער אונטערנעהמונג.

פון פאלעסטינא-אמט
אנגעהויבען זיך די רעגיסטראציע פון קאנדידאטען אויף סערטיפיקאטען

אין היגען ארץ ישראל אמט (שרודמייסקא 29) האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע פון קאנדידאטען אויף סערטיפיקאטען פאר פאבליים, האנדווערקער און קליין-אינדוסטריעלער. די רעגיסטראציע וועט דויערען ביז דעם 18. ה. ח.

עס ווערען איצט אויך אנגענומען מעלדונגען פון קאנדידאטען האנדווערקער און פאבליים, וועלכע בעזיצען נישט קיין 150 פונט, הלות עס איז צו ערווארטען, אז אין איצטיגען האלבען יאהר וועלען פאר דער דאזיגער קאטעגאריע בעשטימט ווערען מעהר סערטיפיקאטען ווי פריהער. אנגענומען פערזאנען וועלכע רעפלעקטירען אויף סערטיפיקאטען וואס זענען בעשטימט פאר קליין-אינדוסטריעלער און קליין-פאבריקאנטען מוזען בעזיצען א סכום פון מינימום — 150 פונט.

פערזאנען וועלכע האבען אריינגעגעבען זייערע שאלונים נאך אין פריהערדיגען האלבען יאהר און רעפלעקטירען ווייטער אויף סערטיפיקאטען דארפען ווענדען דעם באלד מעלדען דעם פאלעסטינא-אמט.

צו דער רעגיסטראציע ווערען פארלויפיג אנגענומען נאר קאנדידאטען אין עלטער פון 18 ביז 35 יאהר, יעדער קאנדידאט דארף מיטברענגען א פאטאגראפיע (פערהייראטע — אויך א פאטאגראפיע פון דער פרוי) און א אפיציעלע פאך-צייגעניש.

דער ארץ ישראל אמט (שרודמייסקא 29) איז אפען פאר אינטערעסאנטען טעגליך, אויסער שבת, פון 10 ביז 1 פארמיטאג.

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1913

(2) היינט מאנטאג, דעם 9 ד. ח. דארפען זיך צושטעלען צו רעגיסטראציע אין מיליטער-פאליציי אישען ביורא (פיעטריקאווער 165) די יונגעלייט, וואס וואוינען אויפן שטח פונם 1 פאליציי-קאמיסאריאט אויף די אותיות:

פון A ביז J

און פון 7-טען קאמיסאריאט

S Sz T

די פליכט צוצושטעלען זיך איז אויך חל אויף מענער, וועלכע זענען נישט אפיציעל קיין פוילישע בירגער און קענען נישט דערווייזען, אז זיי זענען בירגער פון אנ'אנדער מלוכה, און וואוינען אין לאדז אויף צוזיגערופענע „קארטי פאבימו'ס".

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רעגיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט דעמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

הויזבעזיצער בעטען הנחות

(2) אין שייכות דערמיט, וואס א גאנצע רייהע היגע הויזבעזיצער דראהט א ליציטאציע פון זייער פערמעגען, מחמת דעם, וואס זיי האבען נישט בעצאהלט די געהעריגע ראטעס אין די קרעדיט-געזעלשאפט, — האט די פערוואלטונג פון הויז-בעזיצער-פעראיין אויף די לאדזער פארשטעט, ארויסגעשיקט א מעמאריאל אין פינאנץ-מיניסטעריום מיט דער שילדערונג פון זייער לאגע און דער בימע, אז עס זאלען זיי געגעבען ווערען הנחות.

די „פייערלעשער-וואך" אין לאדז

(2) נעכטען האט זיך אין לאדז אנגעהויבען די פייערלעשער-וואך.

אין דער פריה איז אויפגעשפילט געווארען א פאבודקע, און דערנאך האט מען אנגעהויבען צו פערקויפען די אפצייכנונג.

אין פערשידענע פונקטען פון דער שטאט, אויף פלעצער און מערק, האבען נעכטען קאנצערטירט פייערלעשער-ארקעסטערס.

מארגען ביליגער אויספלוג קיין ווארשא

אויף מארגען, דינסטאג, דעם 10 ד. ח. ארגאניזירט דער היגער „וואגאן לי קוק" אנ'איינטאגיגען אויספלוג קיין ווארשא.

אפפאהר פון לאדז אין די פריהמארגען שעה'ן, צוריקקום אין די אווענד שעה'ן.

בילעטען צום פרייז פון 12 זל. אויף הין און צוריק, צו בעקומען אין „וואגאן לי קוק" פיעטריקאווער 64, ביז מארגען האלב 2 ביימאג

אקושערקעס מוזען געבען הילף

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט פון ז.ז.ז. ווערט איצט פראיעקטירט א פעראדנונג וועגען דעם אויספיהרען פון אקושעריע-פונקציעס.

לויט דעם דאזיגען פראיעקט וועט אנ'אקושערקע זיין מחויב צו טראגען הילף אימעטום אויף איהר געביט.

די בעלויבונג פאר דער הילף אין אומגעריכטע פאלען בעקומט די אקושערקע אפהענגיג פון אפמאך-בעדינגונגען, וואס זענען געשלאסען געווארען צווישען דער אקושערקע און דער פאציענטקע.

אין די פאלען, ווען אזא אפמאך איז נישט געווען, אדער די פאדערונגען פון דער אקושערקע ווייזען זיך אויס „צו געזאלצענע", פערפליכטעט דער לוין-טאריף לויט דער וואיעוואדישער טאקסע.

דאס אפזאגען זיך צו געבען הילף דורך אנ'אקושערקע קאן פאסירען נאר אין אויסנאהמס-פאלען, וואס קאנען געהעריג בעגרינדעט ווערען.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20
ארטיסטישע לייטונג: דוד זיידערמאן.

שטורמישער ערפאלג! 1000-ער מענשען געהען אוועק אהן בילעטען
בראווא! בראווא! שרייט דער גאנצער עולם!
אלע זענען בעגייסטערט פון די אויפטריטען פון אונזערע ליבלינגע

חנה לערנער און דוד זיידערמאן

אין דער שעהנסטער אפערעטע

אין רבינ'ס הויף

וואונדערבארע אויסשטאטונג! כאר! — באלעט! 25 ב'גלייטונג און טענץ

מיט'ן אנטייל פון די בעליבטע פרימאדאנע באדיא קארעבי.

היינט, מאנטאג, 9 אווענט — נאר 1 פארשטעלונג.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4 -8 אח. זונטאג פון 9- 1 בייטאג

פאר אונבעמיטעלטע — רעדוצירטע-פרייזען.

קלאנג-קינא-טעאטער

BAJKA

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער יום-טוב-פראגראם!
א. נ.

„ראמעא און יולטשא"

פרעכטיגע קאמעדיע מיט'ן אנטייל פון די פוילישע ליבלינגער

Pogożelska, Dymsza i Tom

אויסער פראגראם א פארם ווי אויך לאנד-אקטואליטעטען.

פרייזען פון די פלעצער אויף די ערשטע סעאנסען צו 40 און 50 גר. אלע פלעצער.
אנהויב 4.30 נאכם. שבת און זונטאג 12 בייטאג

האנדווערקער-צוזאמענפאהר

היינט עפנט זיך אין לאדז (פילסודסקיעגא 57) א צוזאמענפאהר פון יודישע האנטווערקער-פעראיינען און צעכען אין לאדז און אין לאדזער וואיעוואדזטווע. דער צוזאמענפאהר ווערט גערו-פען דורכ'ן צענטראלען יודישען האנטווערקער-פערבאנד אין פוילען, מיט דער בעטייליגונג פון פרעזעס פון דער צענטראלע ה' ראסנער.

צווישען א גאנצע רייהע וויכטיגע פראגען, וואס געפינען זיך אויפ'ן טאג-ארדנונג איז אויך פאראן א פונקט וועגען דער נייער שטייער-ארדינאציע. עס זעצט זיך פאר א גרויסע בעטיי-ליגונג פון דעלעגאטען און א רייהע פארשטעהער פון מלוכה'שע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

פראקלאמירונג פון דער „קרן ארלאזאראוו“ אקציע אין לאדז

אין שייכות מיט'ן אנהויב פון דער „ארלא-זאראוו-אקציע אין לאדז, קומט היינט צופאהרען דער בעוואוסטער פועלי-ציון-פיהרער און וו.-פארזי-צער פון ציוג. אקציאנס-קאמיטעט ה' ב. צוקערמאן פון ארץ-ישראל.

א רייכער שיעניק

(2) אין דארף מאנקאליצע, ראדאמסקער קרייז. האבען זיך גנבים אריינגעקראגען אין דער שטוב פונ'ם פויער וואלענקעוויטש, ביי וועלכען מ'האט צוגענומען 2,510 זלאטעס, וואס זענען גע-ווען בעהאלטען אין שיעניק.

די גנבים האט מען דערווייל נישט געכאפט.

משוגע געווארען אין ארעסט

(א) אין ארעסט פון 7-טען פאליציי-קאמי-סאריאט אויף מאניושקי 8 איז געשעהן אן אויס-טערלישער פאל.

דער צייטווייליג ארעסטירטער ארבייטסלא-זער וולאדיסלאוו פליג פון (פאלודניאווע 26) האט אונטערן דרוק פון זיינע פערשידענע מחשבות'ן בעקומען א שגעון-אנפאל.

עס איז אנגעקומען פאגאטאוויע, וועלכע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף און איבער-געלאזט אויפ'ן ארט.

איבערגעפאהרען אויף טויט

(2) נעכטען בייטאג האט אויף ראג קילינ-סקיעגא און שידלעצקא דער טראמוואי נומער 4 איבערגעפאהרען אויף טויט דעם 9-יעהריגען פאלקסשול שילער, סטאניסלאוו סורזאוויעץ.

פון אונטער'ן טראמוואי האט מען ארויסגע-שלעפט דעם שרעקליך - צושניטענעם קערפערל פונ'ם קינד און אפגעפיהרט אין שטאטישען פרא-זעקטאריום אויף לאנקאווא גאס.

Dr. R. Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 17-125

נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכמ.

וועלכע לאדזער סוחרים אונטער-שטיצן היטלערן?

די עפנטליכקייט דארף וויסן ווער זיי זענען

פון אנטיהיטלעריסטישען ווירטשאפטליכען קאמיטעט אין לאדז טיילט מען מיט, אז די פירמע „אגראלעאום“ (נארוטאוויטשא 32) האט דורך דער פערמיטלונג פון דער טעכנישער ביורא ברידער גאלדלוסט (קאשטשושקי 32) בעשטעלט אין דייטש-לאנד מאשינען צו מארילען מארב.

נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס די יודען-פערפאלגונגען אין דייטשלאנד ווערן ווייטער פארטגעזעצט און וואס די גאנצע קולטורעלע וועלט קעהרט זיך אפ מיט עקעל פון די דייטשע רוצחים, געפונען זיך נאך אין לאדז יודען, וואס אונטער-שטיצען די בלוטיגע יודישע שונאים —

א שאנדע!

צוליב א היזק פון 3 זלאטעס

האט זיך א 67-יאהריגער מאן געהאנגען

(א) שבת אינדערפריה האבען אדורכגייער געפונען אויפגעהאנגענערהייט אין וועלדעל ביי קאראלעוו אנ'עלטערען מאן.

אלע בעמיהונגען איהם אפצוראטעווען האָ-בען גארנישט געהאלפען און דער געהאנגענער איז געשטארבען.

ווי ס'האט זיך איצט ארויסגעוויזען, איז ער — דער 67-יעהריגער אנטאני לעקס (פון בראטער-סקא 10), וועלכער האט מיט א טאג פריהער קא-ליע-געמאכט אנ'עלעקטרישען דראט אין דער שטוב.

פעררעכטען די גאנצע געשיכטע האט גע-דארפט קאסטען א 3 זלאטעס.

זיין טאכטער האט איהם אבער אזוי לאנג דאקוטשעט מיט'ן היזק, וואס ער האט אנגעמאכט אין שטוב, אז ער איז אוועק אין נאהענטען וועל-דעל און זיך אויפגעהאנגען אויף א בוים...

א מעשה'לע וועגען א לאטעריע-צעטעלע

ווי בעקאנט האבען לעצטענס א סך לאדזער געוואונען א רייה לאטעריע-געווינסטען.

א געוויסער ס. פון דרעוונאווסקא גאס האט געטראפען אזא פאסירונג: ער האט געקויפט אין יאטקא'ס קאלעקטור א פערטעלע לאס נומער 52596 און דער גורל הגוט גראד געוואלט, אז עס זאל פאלען נישט מעהר, און נישט ווייניגער ווי א גאנצע 50 טויזענט זל. און ווען דער לייטער פון יאטקאס קאלעקטור האט זיך מטריח געווען ספעציעל כדי איהם דאס געווינס אויסצוצאהלען, ווייזט זיך ארויס א מעשה: אז ה' ס. האט זיך ארויסגעשארט פון שטוב, און זיך געאיילט צו זיין שותף.

ה' ס. איז א גרויסער אביון האט ער זיך צו-געשאפען א שותף, און היות קיין גרויסען צוטרוי האט ער נישט געהאט צו איהם, האבען זיי ביידע איינגעלייגט ביי א דריטער פערזאן, דער לעצטער האט אויך געוואלט עפעס נהנה זיין פונ'ם געווינס, און זיי האבען געמוזט איהם סוף כל סוף געבען 2 טויזענד זלאטעס. צום סוף האבען זיך די 2 שותפים צעטיילט מיט'ן איבעריגען געלד, וואס זיי האבען אפגענומען פון דער גליקליכער יאטקא-קאלעק-טור פיעטריקאווער 22, און האבען געקויפט א צעטעל פון דער ערשטער קלאס פון דער 28. מלוכה-לאטעריע צו גאנצע לאסען כדי אויסצו-שלאגען זיך דעם היזק.

קלאנג-קינא-טעאטער „ראקסי“

(פאמארסקא 89)

ענדליך האט די פאמארסקא גאס בעקומען אנ'ערשטקלאסיג קלאנג-קינא-טעאטער, אין וועלכען עס וועלען ווערען דעמאנסטרירט די בעסטע ביל-דער. דאס קינא געפינט זיך אין א ניי-רעמאנטירטען זאל, פאמארסקא 89. יעצט ווערט דעמאנסטרירט דאס בילד „דער קעניג—דאס בין איך“ מיט וולאסטא בוריאן אין דער הויפטראל.

„עקספערימענטאל“-טעאטער אלעי 1-טער מאי 2

„יודישע טעאטער-סטודיע“

פרייטאג, דעם 13 אקטאבער, 9 אוונד

פייערליכע פרעמיערע!

„באסטאן“

רעפארטאזש אין 16 בילדער לויט איפטאן סינקלער. —:— רעזשי: אידעס.

אינסצעניזאציע: כ. עמעס. דעקאראציע: טשארניעצקי.

אפטייקן

היינטיגע נאכט-דיזשורן

(2) קאצפערקעוויטש (זגערזשער 54), שיט-קעוויטש (קאפערניקא 26), זונדעלעוויטש (פיעטריקא-ווער 25), סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), ריכ-טער און לאבארא (11 ליסטאפאד 86).

פון יודישן טעאטער

די פארשטעלונגען פון דער אפערעטע „אין רבינ'ס הויף“ מיט חנה לערנער און דוד זיידערמאן געהען אראפ מיט ערפאלג.

היינט, מאנטאג אוונד ווערט געשפילט די אפערעטע „אין רבינ'ס הויף“ צום 9-טען מאל.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, ד. 9 אקטאבער 1933

7.00 צייט-סיגנאל. 7.05 גימנאסטיק. 7.20 גראמאפאן. 7.35 ידיעות. 7.40 מוזיק. 7.52 הויז-ווירטשאפט. 11.30 פרעסע. 11.40 וועגען פוילישען עקספארט. 11.50 ידיעות. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.05 פארטעפיאן-קאנצערט. 12.30 ידיעות. 12.35 4-טע סימפאניע. 3.30 קאמוניקאט. 3.40 גראמא-פאן. 3.55 קאנצערט. 4.40 לעקציע פראנצויזיש. 4.55 לייכטע מוזיק. 5.50 רעפערטואר פון די טעאטערען, קאמוניקאט פון לאדז. 6.00 רעפעראט. 6.20 קאנצערט. 7.05 פערשידענעס. 7.25 רעפע-ראט. 7.45 ידיעות. 8.00 אפערעטקע. 10.00 ספארט. 10.10 מוזיק. 11.00 קאמוניקאטען. 11.05 טאנץ-מוזיק.

פון אויסלאנד

8.00 וויען — „די דאמע מיט'ן רענענבויגען“ אפערעטקע פון גילבערט. 8.10 לאנגענבערג — באך-אוונד. 9.20 בודאפעשט — סימפ. קאנצערט.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7, טע. 32-141.

נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונד, זונטאג פון 9—11 בייטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

פראכטפולער יום-טוב-פראגראם!

פילם פון דער פוילישער פראדוקציע א. ג.

יעדן איז ערלויבט צו ליבען

אין די הויפט-ראלען:

Dymsza, Maszynski, Zieminska, Zielinska.

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ר. איזר אעל

דירעקטאר אראלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

62

באנעצקי האט זיך נישט גערירט, אז איך דא איז פערהאן א געהיים אויטא, וועלכעס הערט אונ-טער יעדעס ווארט, וואס ער האט דא גערעדט מיט לעאן דאבזשינסקי. אין אמת'ן איז אזוי געווען, אין טעלעפאן האט זיך אנגערופען א שטים, וועלכע באנעצקי האט שוין עטליכע מאל געהערט-

— דאס זענט איהר, הער קאמיסאר באנעצ-קי, איך האב אייך גלייך דערקענט אין טעלעפאן.

באנעצקין איז שיער נישט גוט געווארען, דאס האט געקלונגען דער זעלבער מענש, וועלכער האט איהם אין ווארשא כסדר איבערגעריסען דעם פער-הער פון פרוי ראזען. ער האט ווייטער געהערט פון טעלעפאן.

— איהר האט ערשט געווארענט דאבזשינסקין וועלכער געפינט זיך ביי איך אין קאבינעט אז ער זאל אייך מיטטיילען יעדע איינצעלהייט וועלכע ער וועט זיך דערוויסען וועגען מארק איבער קאזשיק ווערפעל. אבער אומזיסט איז אייער מיה, מיר האָ-בען אייך שוין מעהר ווי איין מאל געווארענט אז איהר זאלט זיך אין דעם ענין נישט מישען, איהר האט זיך שוין געקענט איבערצייגען אז מיר זענען אומעטום, אז מיר ווייסען יעדען אייער שריט, און יעדען אייער פלאן, צוליב וואס זאלט איהר זיך נאך אקעגענשטעלען און אפילו צוריקרען נאך אנ-דערע, אז זיי זאלען איינשטעלען פאר אייך און אונ-טערווארפען זיך דערזעלבער געפאהר וואס איהר....

באנעצקי האט מעהר נישט געוואלט הערען, ער איז געווען באהענט משוגע צו ווערען, אזעלכע מאמענטען האט ער נאך קיינמאל אין לעבען נישט איבערגעלעבט, ער האט אוועקגעווארפען דאס טריי בעל און נישט קוקענדיג דערויף וואס דער טעלע-פאן האט זיך באלד ווידער אמאל אנגערופען אהן אויפהער געקלונגען, האט ער מעהר דאס טרייבעל נישט גענומען אין האנד, דאבזשינסקין האט ער נישט דערציילט וועגען דעם ווער ס'האט גערעדט דורכ'ן טעלעפאן, באנעצקי האט ערקלערט דאבזשינסקין, אז דער פערהער איז פערענדיגט און דאבזשינסקי איז ארויס פון קאבינעט. באנעצקי א מידער און דערשלאגענער האט זיך אראפגעלאזען אויף א שטוהל, פערשטעלט די אויגען מיט ביידע הענד און לאנג געטראכט וועגען דעם גאנצען פערפלאנטער-טען ענין: ער האט זיך צו גארנישט געקענט דער-טראכטען....

קאפיטעל 16

הערמאן טאובע און פרוי גאלד

— אלץ איז פערלוירען, פרוי גאלד, האט הער-מאן צו איהר טרויעריג געזאגט. שטעהענדיג נעבען דעם פאטעל אויף וועלכען די פרוי איז געזעסען און מיט א פראנע-צייכען אויף די ליפען געווארט אויף אנ'ענטפער פון דעם באנקיר.

— יא, אלץ איז פערלוירען, אויף אזא מפלה האב איך זיך נישט געריכט, איך האב געהאט אלץ אין דער האנד און אזוי לייכטזיניג מיר דאס גלא-זען צונעהמען, דאס איז שרעקליך, ווי אזוי האב איך געקענט זיין אזוי לייכטזיניג, ווי אזוי איז מעגליך געווען אז מען זאל מיך קענען אזוי שרעק-ליך אפנארען?

פרוי גאלד האט געזעהען אז טאובען האט פאַ-סירט עפעס שרעקליכעס. זי האט אבער נישט גע-וואגט איהם צו פרעגען וועגען דעם. לכתחילה האט זי געמיינט אז הערמאן טאובע האט בעקומען עפעס א שווערקייט אין דעם ענין פון חתונה האבען מיט איהר, אין א געוויסער מאס איז זי געווען צופרידען דערפון. דאס האט אבער דאך נישט געקענט זיין קיין שטערונג צו רעהאבילירען איהר מאן דיר-עקטאר אראלף גאלד. הערמאן טאובע האט דאך אזוי שטארק פערזיכערט וועגען דעם און האט אויס געדריקט זיין גרייטקייט צו טון אלץ, כדי צו בעווייזען אראלפס אונשולד, זי האט אפגעווארט א געוויסע צייט ביז טאובע האט זיך א ביסעל בערו-היגט און דאן האט זי איהם פארזיכטיג געפרעגט.

— איך ווייס נישט וואס מיט אייך האט פאַ-סירט, איך פיהל, אז איהר זענט דורך עפעס שטארק געטראפען געווארען. איך האב נישט די דרייסט-קייט אייך וועגען דעם צו פרעגען אבער איך האלט אז דאס קען נישט זיין קיין אפהאלט פון פארטזעצען אייער מיה און אנשטרענגונג בנוגע דער פראגע פון דערווייזען אראלפס אונשולד....

— אבער וועגען דעם האנדעלט זיך עס ניט. דאס האט מען מיר ארויסגענומען פון דער האנד. איך בין נישט מעהר אין דער מעגליכקייט עפעס צו טון, ווען איך זאל אפילו וועלען אוועקגעבען מיין גאנץ פערמעגען און אפילו מיין לעבען.

ערשט איצט האט זיך די פרוי גאלד אריענטירט וועגען וואס עס האנדעלט זיך. זי איז אויפגעשפרונגען פון איהר ארט און אויסגערופען:

— אבער וואס איז געשעהן? פארוואס האט איהר נעכטען יא געקענט און היינט נישט? פאר-וואס האט איהר מיך נעכטען אזוי שטארק בערו-היגט אין ערפאלג פון דער אקציע און היינט קענט איהר שוין דאס נישט? אויב ס'האנדעלט זיך וועגען דעם ענין האב איך דאך א רעכט עפעס צו וויסען וועגען דעם.

— איהר האט רעכט, טייערע פרוי גאלד, איהר האט א רעכט דערפון צו וויסען, איהר האט דאך גע-וויס געהערט, אז מ'האט נעכטען ביי מיר אויסגע-פיהרט א גנבה....

— ניין, איך האב גארנישט וועגען דעם גע-הערט.

— אזוי איז עס, נעכטען האט מען ביי מיר אויסגעפיהרט א גרויסע גנבה.

— און צוגערויבט פיל געלד?

— ניין, קיין איין גראשען נישט, קיין איין פרוטה, האט מען מיר נישט גערירט.

פרוי גאלד האט נישט געוואוסט וועגען וואס ווייטער צו פרעגען.

— וואס דען איז געשעהן?

— מ'האט מיר צוגערויבט מעהר ווי געלד, ווען מ'וואלט מיר צוגענומען מיין גאנץ פערמע-גען, וואלט איך וועגען דעם אפילו נישט איבער-געחזרט, מ'האט מיר פון דער קאסע צוגערויבט מיין גליק, מיין צוקונפט....

— אבער איך פערשטעה דאך גארנישט, אפשר וועט איהר מיר קלארער ערקלערן. וואס האט דאס אלץ פאר א שייכות מיט דער אקציע וואס איהר האט אונטערגענומען רייבצוואשען מיין מאן.

— איך וועל דאס אייך באלד ערקלערען, עס איז נישטא וואס צו בעהאלטען פאר אייך, ארער אייך שפיילען מיט אומזיסטע האפענונגען, אט דא אין דער אויפגעריסענער קאסע־שאנק האבען זיך גע-פונען דאקומענטען וועלכע האבען פעסטגעשטעלט די אונשולד פון דירעקטאר אראלף גאלד, איהר פער-שטייט דאך אז אין צו אמעהאנג מיט'ן אויסגנוצען די דאזיגע דאקומענטען איז געווען אפהענגיג מיין גליק, מיין צוקונפט, און איצט האט מען ביי מיר דאס אלץ צוגערויבט.... (פארטזעצונג קומט)

ספּאָרט-בעוועגונג

צי וועט צו דעם אלעם נישט נעמען קיין סוף

הכח — וו.ק.ס. 2:2 (1:2)

לעצטענס איז ביי יעדען מעטש, וואס קומט פאר מיט א יודישער מאנשאפט געווארען א פראבלעם דער אויסוואהל פון א ריכטער, וועלכער דארף פיהרען דעם מעטש. ס'איז שוין געווארען א פאקט, אז יעדער ריכטער מוז דירעקט אדער אומדירעקט בע'עוולה'ן די יודישע מאנשאפט און נישט בלויז די שידס-ריכטער זענען איבערצייגט, אז זיי וועט דערפאר גארנישט געשעהען, נאר מיט זייער האנדלונג גיבען זיי צו מוט דעם געגנער פון דער יודישער מאנשאפט צו קאמפען, שלאגען טרעטען און מאכען פאר האלבע און גאנצע קאליקעס די יודישע שפילער. דאסזעלבע איז אויך געווען בעת דעם נעכטיגען „פריינדשאפט"-מעטש צווישען וו.ק.ס. און הכח. ס'איז נישט קיין ספק פאר קיינעם ווער ס'האט דעם מעטש בייגעוואוינט, אז הכח האט פיל בעסער געשפילט ווי וו.ק.ס. פונדעסטוועגען האבען די יודען זיך נישט געקענט אויסקעמפען קיין זיג און דאס איז אין דער ערשטער רייה געווען דער „פערדינסט" פון ריכטער.

קודם כל איז דער בעשטימטער ריכטער נישט געקומען און נאך א לענגערען האנדעל איז מען איינגעגאנגען, אז דעם מעטש זאל פיהרען דער ה' קאוואלטשיק.

הכח איז ארויסגעטרעטען אהן פראפער'ן, באלזאמ'ען און קאהאן און דאך האט זי בעזונדערס אין דער ערשטער העלפט געהאט א גרויסע איבערמאכט. די יודישע מאנשאפט האט זיך צוליב דעם נישט געקאנט קיין עצה געבען צוליב דעם וואס דער מעטש איז דורך די שפילער פון וו.ק.ס. פערוואנדעלט געווארען אין א פשוטער קאפעריי און געיעג אויף די פיס פון די יודישע שפילער. דער ריכטער האט געטון דער רעשט און די יודישע מאנשאפט האט פערענדיגט דאס שפילען מיט 9 מענשען (סעגאל'ין האט דער ריכטער אויסגעשלאסען פון שפילען און קאפלאוויטש'ן האט מען אראפגעטראגען א פערוואונדעטען). דאך האט הכח זיך אויסגעקעמפט א רעמי-רעזולטאט.

מ'דארף סוף-כל-סוף א טראכט טון וועגען דעם, אז צו דעם צושטאנד זאל נעהמען א סוף. די יודישע שפילער טארען נישט אויסגעשטעלט ווערען אויף דער געפאהר פערוואונדעט צו ווערען ביי יעדען מאל ווען זיי טרעטען ארויס אויפ'ן גרינעם פעלד.

לייכטאטלעטישע קלוב-פערמעסטונגען פון „הכח"

די סעקציע מאכט פארטשריטען

אין די יום-טוב טעג איז אויפ'ן פלאץ פון וו. ק. ס פארגעקומען די לייכטאטלעטישע קלוב-מייסטערשאפט פון „הכח". די פערמעסטונגען האבען ארויסגעוויזען דעם ווייטערדיגען פארטשריט פון דער לייכטאטלעטישער סעקציע פון „הכח". צו די קאנקורענצען האבען זיך געשטעלט 80 אטלעטען. די טעכנישע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

פרויען: 60 מעטער-לויף 1) פרל. ראזמארי 8,8 2) פרל. פיין. 200-מעטער: 1) פרל. פיין 30,8 2) פרל. ראזמארין. 800-מעטער: 1) פרל. פרידמאן 2,47,7 2) פרל. ראזמארין. וויט-שפרונג: 1) פרל. פיין 4,55 2) פרל. רוס. קויל-ווארפען: 1) פרל. ליצוקאוויטש 8,93 2) פרל. פיין. שטאפעט 4X100 — די ערשטע מאנשאפט האט דערגרייכט די צייט פון 58,6 סעק.

יוניארען ביז 16 יאהר 60-מעטער: 1) פרינץ 7,6 2) יאראכאווסקי, 3) אדלער. 300-מעטער: 1) פרינץ 43,4 2) יאסקאוויטש, 3) ווייגריס. וויט-שפרונג: 1) יאראכאווסקי 5,30 2) אדלער 3) פרינץ. קויל-ווארפען 1) פעלדמאן 8,70 2) פרינץ 8,64 3) יאראכאווסקי. שטאפעט 4 X 100 — צייט 55,2.

מענער: 100-מעטער 1) קאפלאן 11.6 2) ראפאפארט 11,9 3) פאסירמאן. 300-מעטער. 1) לאופער 38,2 2) קאפלאן 38.6 3) פאסירמאן. 800 מעטער: 1) לאופער 2,11,4 2) ניימאן, 3) ראזענוואסער. 3000-מעטער: 1) צאלמייסטער 10,15 2) ניימאן, 3) טושינסקי. וויט-שפרונג 1) גארעליק 5,91 2) קאפלאן 5,89 3) ראפאפארט. דריי-שפרונג 1) גארעליק 12,37 2) קאפלאן, 3) פיינבערג. דיסק-ווארפען 1) גרינשפאן 26,60 2) לאופער. שפיז-ווארפען 1) לאופער 38,43 2) גרינשפאן, 3) סאכאטשעווסקי.

„נאפּזשוד" (לופּיני) און וו. ק. ס. (ווילנא) וועלן נאכאמאל שפּילן

די דיסציפּלינאר אפּטיילונג האט אנולירט דעם ווארשעווער מעטש

אויף א זיצונג פון דער שפּיל און דיסציפּלינאר-אפּטיילונג איז בעשלאסען געווארען צו אנולירען דעם דריטען מעטש וואס איז פארגעקומען צווישען נאפּשוד (לופּיני) און וו.ק.ס. (ווילנא) וועגען אריינגעהן אין דער ליגע. דער דריטער מעטש איז פארגעקומען אויף א נייטראלען ארט צוליב דעם וואס די ערשטע צוויי מעטשען צווישען די דערמאהנטע צוויי מאנשאפטען האבען נישט געגעבען דעם זיגער, ווייל איינמאל האט געוואונען „נאפּזשוד", דאס צווייטע מאל — וו.ק.ס.

דער מעטש איז אנולירט געווארען צוליב דעם וואס דער ריכטער פונ'ם מעטש פּושעוואָרסקי האט אין זיין ראפּארט אליין אנגעגעבען, אז דאס שפּילען איז פארגעקומען ביי אונארמאלע בעדינגונגען. דער פירטער מעטש קומט פאר דעם 22 סעפּטעמבער אין ווארשא.

ווער וועט קעמפען מצד לאדז

אויפ'ן באקס-מעטש מיט בערן

דער פערבאנדס-קאפּיטאן פון לאדזער באקסער פערבאנד האט עהרענכטען פעסטגעשטעלט די לאדזער באקסער-רעפּרעזענטאנץ, וועלכע וועט קעמפען מיט דער רעפּרעזענטאנץ פון בערן (טשעכיען).

דאס לאדזער אכטעל שטעלט זיך פאר אויף פאלגענדען אופן: פאוולאק, ספאדענקעוויטש, וואזשניאקעוויטש, באנאשאק, גארנצארעק, כמיעלעווסקי, קלאדאס און קרענק.

פוסבאל-טורניר אין ווארשא

אין די סוכות-טעג איז פארגעקומען א פוסבאל-טורניר ארגאניזירט דורך „מכבי". אין טורניר האבען אנטיילגענומען: לעגיא, פאלאניא, גוויאזדא און „מכבי". דער רעזולטאט פון טורניר איז געווען פאלגענדער:

לעגיא — מכבי 0:5
פאלאניא — גוויאזדא 0:3
לעגיא — פאלאניא 0:5
מכבי — גוויאזדא 1:2

אזוי ארום האט דאס ערשטע ארט אין טורניר פערנומען לעגיא, פאר פאלאניא, מכבי און גוויאזדא.

לייכטאטלעטישע מעטשען אין לאדז

ל. כ. ס. — וו. ק. ס. 56:74

פוסבאל-מעטשען וועגען בעכער פון לאדזער פוסבאל-פערבאנד

נעכטען זענען פארגעקומען דריי ווייטערדיגע מעטשען וועגען בעכער פון ל.ז.א.פ.נ. די רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

ס. כ. ס. — ל. פ. ס. 2:3
ווימא — ווידזעוו 1:3

דער דאזיגער רעזולטאט איז דערגרייכט געווארען נאכ'ן פערלענגערן דאס שפילען.

ל.ט.ס.ג. — טוריסטען 3:4 (3:3) (1:1)

דער מעטש האט געמוזט צוויי מאל פערלענגערט ווערען צוליב דעם וואס צום ערשטען מאל איז דער רעזולטאט געווען 1:1, דאס צווייטע מאל 3:3. ערשט נאכ'ן צווייטען מאל פערלענגערען איז דער רעזולטאט פעסטגעשטעלט געווארען אויף 3:4.

נאך די דאזיגע רעזולטאטען זענען עלימינירט געווארען פון די ווייטערדיגע מעטשען ל.ק.ס. I. ווידזעוו און טוריסטען. אין פינאל וועלען קעמפען ווימא, ס.ק.ס. און ל.ט.ס.ג.

פינאל וועגען מייסטערשאפט פון קלאס „בע"

פ.ט.צ. (פאביאניץ) — טור 4:7

אויספלוג קיין ווארשא אויפ'ן פוסבאל-מעטש פוילען — טשעכאסלאוואקיי

קומענדיגען זונטאג קומט פאר אן אויספלוג קיין ווארשא אויפ'ן פוסבאל מעטש פוילען—טשעכאסלאוואקיי. דער מעטש האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס אין די ספארט קרייזען. ס'איז דערפאר פערשטענדליך דאס מאסענווייזע פערשרייבען זיך אויף דעם אויספלוג. ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז די ליסטע פון די אנטיילנעהמער אין אויספלוג, ווערט בעשלאסען שוין מיט וואך, דערפאר איז געוואונשען וואס פריהער זיך צו פערשרייבען אויפ'ן אויספלוג.

דער פרייז פון א בילעט אין ביידע זייטען צוזאמען מיט א פרייען איינגאנג אויפ'ן מעטש איז 10 זל. ביים איינשרייבען זיך קען מען איינצאהלען א העלפט.

איינשרייבונגען נעמט אן דער לאדזער „וואגאן לי קוק" פיעטריקאווער 64, פון 9 פריה ביז האלב 2 בייטאג און פון 3 ביז 8 אווענט.

דריי-מעטש: ווימא — פ. ק. ס. און ס. ק. ס.

דעם לייכט-אטלעטישען דריי-מעטש צווישען ווימא, פאליציייאישען ספארט-קלוב און ס.ק.ס. האט געוואונען ווימא מיט 36 פונקטען פאר פ. ק. ס. 16 פונקטען און ס. ק. ס. 8 פונקטען.

רוך — וויסלא 1:2

רעפּרעזענטאנץ פון רומענישען מיליטער — רעפּרעזענטאנץ פון פוילישען מיליטער 0:3

מיט דעם דאזיגען מעטש האט זיך אין בוקארעשט פערענדיגט דער צוזאמענטרעף פון די מיליטערישע פוסבאל-רעפּרעזענטאנצען פון טשעכיען, רומעניען און פוילען. דאס ערשטע ארט האט פערנומען טשעכיען פאר רומעניען און פוילען.

רעפּרעזענטאנץ פון מיליטער-פלאט — רעפּרעזענטאנץ פון פויזען 3:5

ליגע-מעטשען אין לאנד

גארבארניא — 22 פולק 2:6 (1:2)
ל.ק.ס. — לעגיא 0:1 (0:0)

דעם נישט בעדייטענדען נצחון האבען די לאדזער פולשטענדיג פערדינט. דאס איינציגע טויער פאר ל.ק.ס. האט דערגרייכט סאדעאושצוויטש נאך א קארנער.

טשארני—ווארשאוויאנקא 0:0
קראקאוויא—פאגאן 1:4
רוך — וויסלא 1:2

די טאבעלע שטעלט זיך פאר אויף פאלגענדען אופן: אין דער ערשטער גרופּע: וויסלא, רוך, פאגאן, קראקאוויא, ל.ק.ס. און לעגיא.

אין דער צווייטער גרופּע ווארשאוויאנקא, 22 פולק, טשארני, גארבארניא, פאדגוזשע און ווארטא.

(ווייטער זעה 8-טע זייט)

דער חרם פון רבנו גרשם

דער פערבאט אויף צוויי ווייבער — פון ב. ערד

די פרינצעסין טעאדארא האט געזעהען, אז רבנו גרשם קומט נישט אין הויף אריין, האט זי געפרעגט דעם קייזער וואס דאס בעדייט, האט ער איהר דערצעהלט די געשיכטע, און זי האט זיך שטארק איינגעשטעלט פאר איהר לעבענס-רעטער. דער קייזער האט זי בערוהיגט, אז קיין שלעכטס וועט איהם נישט געשעהען. זען די געפאהר וועט שוין זיין גאר גרויס וועט ער נאר דארפען ווייזען דעם רינג וואס ער האט איהם געשאנקען און ער וועט איהם בעגנעדיגען.

פון דעם רינג האט דאך אויך געוואוסט דער צורר יאהאן און ער האט איהם געוואלט ארויסקריגען פון רבנו גרשמען. ער זאל זיך נישט קענען בענוצען מיט איהם אין זיין נויט, האט ער אנגעזאגט זיין פלימעניק צו קריגען דעם רינג, און ווען מעליטא האט געהערט איהר געליבטענס בקשה וועגען דעם רינג, האט זי איהם פערזיכערט אז זי וועט איהם קריגען.

און טאקע נאך דעמזעלבען טאג האט זי יעדער דעם רינג. רבנו גרשם איז געווען אזוי צעטראגען, אז ווען ער האט נישט געזעהען דעם רינג אויפ'ן טיש לעבען פאס וואסער, וואו ער האט זיך געוואשען, האט ער געמיינט אז ער געהט איהם אנגעטון און ער האט זיך געזעצט עסען: ערשט אין אוונט האט ער זיך געכאפּט אז ער האט נישט דעם רינג, און א ווילדע שרעק איז איהם בעפאלען. ער האט געזוכט, זיין ווייב האט געווינט און געזוכט, מעליטא האט אויך כלומרשט געזוכט, אין אלע ווינקלען האבען די געזינדסטער'ס און נישט געפונען.

און יאהאן האט פּעלירען ס'געוואלד ער האט געזעהען אז די גרעסטע קאפּ קענען נישט געפינען קיין וועג ווי אפּצוזאגען דעם שטוהל, און ער האט בעשלאסען אז נאר מעליטא וועט איהם העלפען, און אז מיכאל האט זי געבעטען זי ארויסצוקריגען דעם סוד פון איהר מאן, האט זי איהם צוגעזאגט דאס צו טון, ער האט איהר איינגערעדט אז דאס וועט דערנעהנטערען דעם טאג פון זייער חתונה. דעם מאן איהרען וועט דער קייזער א־עסטירען און איבערזעצען אין געפענגניש אויפ'ן גאנצען לעבען, וועלען זיי חתונה האבען און ער וועט זי אריינפיהרען אין קייזערס פאלאץ.

שפּעט אין אוונט, רבנו גרשם איז געזעסען און געלערענט, האט ער דערהערט שווערע זיפצען און א פערשטיקט געוויין. און געקומען איז עס פון מעליטאס צימער. א דערשראקענער איז ער אריין צו איהר און זי צערטלעך געפרעגט וואס זי וויינט, און זי האט ערשט אויסגעבראכען אין א גרויס געוויין, זי איז עלענד, האט זי געקלאגט, זי האט נישט קיין טאטע, נישט קיין מאמע, און דעם מאנס ליבע האט זי אויך נישט, דבורה האט זי פערהאסט אין זיינע אויגען, און עס בלייבט איהר נאר צו נעהמען זיך דאס לעבען, און וויפיל רבנו גרשם האט איהר נישט פערזיכערט, אז ער האט זי שטארק ליב, האט זי זיך נישט געלאזט טרייסטען..

זי האט געפאדערט פון איהם ער זאל גט'ן דבורהן, וועט זי האבען א סימן, אז ער האט זי ליב, ער האט זיך געבעטען ביי איהר, זי זאל דאס נישט פערלאנגען.. עס וואלט געווען א שרעקליך פערברעכען גו, האט זי איהם געבעטען ער זאל איהר זאגען ווי אזוי מען קען אפּוועגען דעם קייזערס שטוהל. ער האט איהר נישט געוואלט זאגען; זי האט איהם אבער געפייניגט און געלאשטשעט זיך צו איהם אזוי לאנג, ביז ער האט איהר ענדליך אויסגעזאגט דעם סוד.

דער טויט-אורטייל

צוויי טעג נאך דעם ווי רבנו גרשם האט אויסגעזאגט דעם סוד ווי אפּצוּוועגען דעם שטוהל, איז ער געווארען ארעסטירט און איינגעזעצט אין געפענגניש, אויף צו מארגענס איז ער געשטעלט געווארען פארן געריכט. און דער צורר יאהאן איז געווען דער הויפּט-ריכטער.

— דער אויס, דו פאלשער יוד — האט געזאגט יאהאן צו רבנו גרשמען — דיין פערברעכען איז אויפגעדעקט געווארען, דו האסט דעם קייזער בע־גנבעט, דריי און א האלב צענטנער זילבער האסטו גענבעט. און דיין פערברעכען איז נאך שווערער, דו האסט אויך אפּגענארט אונזער ליכטיגען הערשער, האסט איהם געזאגט, אז דו ווייסט נישט ווי מען קען אפּוועגען דעם שטוהל.

— ס'איז א בלבול, — האט געטענהט רבנו גרשם, — איך האב נישט געגנבעט קיין ברעקעל זילבער און איהר ווייסט נישט, אז איך האב גע־גנבעט, כל זמן איהר האט דעם שטוהל נישט בעוואויגען.

— מיר האבען דעם שטוהל געוואויגען — האט יאהאן זיך געצייצט מיט איהם — מיר האבען דאס געטון לויט דיין עצה. מיר האבען אריינגעלאזט א שיף אין וואסער און געמאכט א צייכען אויפ'ן ארט וואו דאס וואסער האט דערגרייכט. דערנאך האבען מיר ארויפגעשטעלט דעם שטוהל אויף דער שיף און ווידער געמאכט א צייכען, וואו דאס וואסער האט דערגרייכט, די שיף איז אריין טיפער אין וואסער דורך דעם לאסט פון דער שטוהל, האבען מיר אראפּגענומען דעם שטוהל און אריינגעלעגט שטיינער אין דער שיף ביז זי האט דערגרייכט צו דער זעלבער טיפקייט ווי פריהער מיט דעם שטוהל. שפּעטער האבען מיר אפּגעוואויגען די שטיינער, און זיי זענען דאך געווען דיזעלבע משא וואס דער שטוהל, האבען מיר שוין געוואוסט וויפיל עס וועגט דער שטוהל, איז דאס איז געווען דיין עצה ווי צו וועגען דעם שטוהל? און עס האט זיך ארויסגעוויזען אז דו האסט געגנבעט דריי מיט א האלבען צענטנער זילבער.

(סוף מארגען)

ארלאזאראוו'ס דערמארדונג

און די רעוואלוציאנערע מאראל

ארלאזאראוו'ס דערמארדונג אין ארץ ישראל און די דעבאטע וועגען די אקטיוויסטישע רעוויזיאניסטען אויף דעם לעצטען ציוניסטישען קאנגרעס האבען אויף פאר דער יודישער עפענטליכקייט אַרויסגעשטעלט איינעם פון די שווערסטע, פון די ווהעהטאגדיגסטע פראבלעמען אין יעדען באפרייאונגס-קאמף, — די בערעכטיגונג פון טעראריסטישע מיטלען צוליב פאליטישע, סאציאלע אדער נאציאנאלע באפרייאונגס-צילען, — מיטלען וואס זע נען זיכער די שרעקליכסטע, די טראגישסטע.

מיר קאנען דא נישט אויפנעהמען די קאלאסאלע שווערע פראגע אין איהר גאנצען פערנעהם, אין איהר גאנצער פערפלאנטערטקייט, און זיך ארייג לאזען אין דעם אנאליז פון יענע אינעווייניגסטע ווידערשפרוכען און מאראלישע קאנפליקטען, וואס זענען פערבונדען מיט אט די טראגישע קאמף-מיטלען, גליקליך זענען יענע פרייהייטס-קעמפער (ווי דע גען דעם טעראר פון טיראנען, פון בעהערשער און בעדריקער רעדען מיר דא נישט), גליקליך זאגן איך, זענען יענע, וואס שטעלען זיך לכתחילה אוועק אויף דעם שטאנדפונקט פון א גראף כאל-סטאי און א גהאנדי, פאר זיי איז דער „לא תרצח" אן אומבעדינגט בעפעהלערישער געבאט, וואס קאן נישט בעגרענעצט ווערען מיט דער גמרא וואס זאגט „הבא להרגך, השכם והרגו", (דער וואס גייט דיך הרגענען נעהם און הרגע איהם וואס שנעלער). די זענען פריי פון אט די אלע אינעווייניגסטע קאנ-פליקטען, פון דעם גאנצען נשמה-פיין וואס איז פערבונדען מיט דעם טעראריסטישען קאמף.

אבער די געשיכטע האט איהרע דרכים. און די געשיכטע פון די באפרייאונגס-קאמפען האט אויסגע ארבייט איהר אייגענע רעוואלוציאנערע מאראל, וואס האט מקדמונים פערהייליגט דעם „טיראנען-מארד", ווי א מענשליכע חשיבות פון גאר העכ סטער מדרגה, ווי דער-פאנא-דער-בליה פון דעם העכ סטען מאראלישען אקט, דעם קאמף פאר גערעכ-טיגקייט אין דעם עקסטאז פון דער העכסטער העל-דישקייט פון דעם אייגענעם מסירת-נפש.

פון אט דעם שטאנדפונקט פון דער רעוואלוציא נערער מאראל ווילען מיר דא זאגען א פאר בער-לייכטענדיגע שטראהלען אויף דעם, אויף פאר אונז אויפגעקומענעם מאוימדיג טראגישען פראבלעם.

ארלאזאראוו'ס דערמארדונג דארף, לויט אלע ביז אהער בעקאנטע געוואוינע דאטען, בעצייכענט ווערען, ווי א פאליטישער מארד, דער האט דעם מארד בעגאנגען און צוליב וועמענס פאליטישע צי-לען, — יודישע, צי אראבישע, — קאן מען נאך דערווייל נישט וויסען, אבער לויט אלע בעקאנטע געווארענע דאטען האט מען א רעכט אויסצוהויבען די שאלה, צי מעג מען אט דעם פאליטישען מארד בעטראכטען ווי א טעראריסטישען אקט אין א בע-פרייאונגס-קאמף — א יודישע צי אן אראבישע — אדער עס מוז געהערען צו דער ספערע פון פריוואַ-טע קרימינעלע פערברעכענס.

די פראגע דערפון איז, וואס נישט יעדער פאר-ליטישער מארד, — אפילו צוליב באפרייאונגס-צי-לען, קאן לויט די פאדערונגען פון דער רעוואלו-ציאנערער מאראל אנגערופען ווערען א טעראריס-טישער אקט, אן אויסדרוק פון דעם שארפסטען פאליטישען אקטיוויזם. די דערמארדונג פון דעם פראנצויזישען פרעזידענט דומער דורך גארגולאוון איז אין דעם מאראלישען און היסטארישען בעוואוסט זיין פון דער וועלט נישט סאנקציאנירט געווארען, ווי א טעראריסטישער אקט. נישט נאר דערפאר, וואס גארגולאוס צילען זענען געווען קאנטר-רעוואלוציא-נערע, נאר לויט דעם גאנצען כאראקטער פון דער פערזאן, וואס האט דורכגעפיהרט די טאט. גארגו-לאוו אליין איז נישט אריין אין דער וואלהאלא פון אומשטערבליכע, פאליטישע העלדען, דיין אקט גע-הערט צו דער כראניק, פון יענע פריוואטע קרימינע-לע פערברעכענס, וואס ווערען דורכגעפיהרט נישט אויס פערזענליכע מאטיוען און נישט צוליב דעם פערזענליכען פארטייל, נאר צי אין אן אנפאל פון מארד-לוסט, צי מחמת א טירוף, צי מחמת רעלי-גיעזען, פאליטישען אדער סאציאלען פריוואט-פאנא-טיזם.

טעראריסטישע אקטען ווי מאמענטען אין א באפרייאונגס-קאמף טראגען אויף זיך געוויסע

פון דר. ח. זשיטלאווסקי.

בולטע סמנים וואס הייבען זיי ארויס פון דער ריין... אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט!

וואס זענען דאס פאר סמנים?

די געשיכטע פון דער מענשהייט איז פון די גאר גרוי-אלטע צייטען אן ביז איצט, אונזערע דו-רות פול און פיל מיט אנדערקענטע טעראריסטישע אקטען, דורכגעפיהרטע, אדער פון איינצעלנע מענ שען (אויף זייער אייגענער פערזענליכער אחריות, אדער פון ארגאניזירטע קאמפ-פערשאפטען. זיי אלע זענען אריין אין דער געשיכטע, ווי מאמענטען אין דעם גאנג פון איהרע פאסירונגען. עס איז גענוג צו לאזען פערבייציהען פאר אונזער גייסטיגע אויג נאר איינציגע פון אזעלכע אקטען, כדי קלאהר איינ צוזעהען זייערע כאראקטעריסטישע סמנים.

מיר וועלען זיך אפשטעלען דער עיקר, אויף די איינצעל-אקטען, מיר וואלטען געקאנט שיל-דערען א היבש ביסעל פון זיי, וואס זענען פערצייכענט געווארען אין אונזער אייגענער אלטער גע-שיכטע: א משה רבינו, וואס הערהרגעט א מצרישען אויפזעהער אויף יודישע פערשקלאפטע ארבייטער; אן אהוד, וואס שטעכט אריין זיין שווערד אין דעם מואב'שען מלך, עגלון, ווייל יענער האט געהאלטען פערשקלאפט דאס יודישע פאלק; יהו'ס טעראריסטי-שער אויסראטונג פון דער אחאב'שער דינאסטיע און פון די בעל-דיבער און נאך אויף אנדערע אויך אין זיי, אין אלע וואלטען מיר געפינען די סמנים, וואס מיר זוכען, מיר וועלען אבער געהן צו אונ-זערע צייטען.

אין די ניינציגער יאהרען פון דעם פאריגען יאהרהונדערט, — איך געדענק נישט גענוי די דא-טע, — האט דער אנארכיסט עמיל אנרי געווארפען א באמבע אין דעם אריסטאקראטישען קאפע „טערמינוס" אין פאריז. און האט דערהרגעט א סך מענשען ער האט זיך איבערגעגעבען דער פאלי-ציי. אויף זיין משפט האט ער דערקלערט אז ער איז אן אנארכיסט; אז ער קאן שוין מעהר נישט אַ-ריבערטראגען די אומגערעכטיגקייטען. אויף וועל-כע עס רוהט די מאדערנע געזעלשאפט; אז ער האט בעשלאסען פריוואליג אוועקצוגעהען פון איהר אין טויט, אבער פאר'ן אוועקגעהען האט ער געוואלט „אזוי א קלאפ טון מיט דער טיר הינטער זיך", אז די געזעלשאפט זאל אויפציטערן, אזוי האט זיך אליין מקריב געווען, ווי אן „עולה תמימה", און איז גע-שטארבען פאר זיין אידעאל פון גערעכטיגקייט.

אנרי'ס אקט און פראצעס האבען געמאכט א קאלאסאלען רושם אין יענער צייט, — דער עיקר, — אויף דער יונגער רוסישער עמיגראציע, — און האט זיכער געהאלפען אויפלעבען ביי איהר יענעם דראנג צו מסירת-נפש אין דעם באפרייאונגס-קאמף וואס האט זיך שפעטער ארויסגעוויזען אין דעם בע גייסטען רעוואלוציאנערען קאמף אנטקעגען דעם צאריזם.

האט אבער גערעדט א רעכט אליין דורכצופיה-רען א טויט-אורטייל איבער אומשולדיגע מענשען, וואס זענען געזעסען אין דעם קאפע צווישען וועלכע עס האבען זיך צופעליג געקאנט געפינען אי אַנ'עליטע רעקלין, אי א זשאן גראוו, אי א זשאָרעס? ווער קאן געבען דעם אבסאלוט ריכטיגען ענטפער אויף אט דער שאלה.

אין דעם רייכען קאפע האט אנרי געזעהען דעם סימבאל פון דער גאנצער איצטיגער געזעל-שאפט מיט איהר פערברעכערישער לוקסוס און צע לאזענקייט, דאס רעכט צו בעשטראפען די גאנצע געזעלשאפט האט ער זיך אליין גענומען, ער האט בעצאהלט פאר אט דעם רעכט דערמיט, וואס ער, דער יחיד, וואס איז שקול כנגד כל העולם כולו, האט זיין אייגענעם לעבעדיגען גוף אנגעצונדען ווי א פאקעל, וואס זאל בעלייכטען דעם אנארכיסטי-שען אידעאל, אין וועלכען ער האט אזוי הייס און שטארק געגלויבט, אנרי איז אריין אין דער גע-שיכטע פון באפרייאונגס-קאמף, ווי איינער פון זיינע ליכטיגסטע העלדען, וועמעס טאט ער האט נאך געוויבּרירט אין דעם קאמף אנטקעגען דעם צאריזם.

שפעטער האט נאך אן אנארכיסט לוקעני, בע-גאנגען א טעראריסטישען אקט, ער האט מיט א קינזשאל דערמארדעט די עסטרייכישע קייזערין עליזאבעט, דוכט זיך, אלץ ווי ביי עמיל אנרי: אי דער פראטעסט געגען דער געזעלשאפט, אי די אייגענע מסירת נפש, און פונדעסטוועגען האט דאס געמאכט א גאנץ אנדער רושם אויף דעם עפענטליכען בע וואוסטזיין, נישט נאר די רעוואלוציאנערע סאציא ליסטען — אפילו א היבש ביסעל אנארכיסטען האבען תיכף אפגעשאקעלט אייך פון זיך, מיר אליין זענען בעקאנט געווען שוין אַנאַרכיסטען, וואס האבען בעטראכט לוקעני'ס אקט, ווי א שאנד-פלעק אויף דעם אנארכיסטישען טעראר, ווי א דעגענעראציע זיינע. פארוואס? קודם, מחמת דער פערזאן פון דער בעשטראפטער, עס איז נישט גע-ווען קיין איין מאראלישע בערעכטיגונג, פארוואס גראד יענע אייזעלע, ליידענדיגע פרוי, וואס האט זיך קיינמאל נישט געמישט אין פאליטיק, זאל בע-שטראפט ווערען פאר די זינד פון דער גאנצער מענש ליכער געזעלשאפט. און דערנאך — די פערזאן פון דעם בעשטראפער, לוקעני, איז נישט געווען קיין „עולה תמימה". מען האט גערעדט וועגען מאראלי-שע פגימות, אין זיין כאראקטער און זיין לעבען. די פערזאן פון דער בעשטראפטער האט נישט פער-דינט די שטראף. די פערזאן פון דעם בעשטראפער איז נישט ווערט געווען צו ברענגען, ווי א לייכטענ דיגער פאקעל אויף דעם וועג פון דעם באפריי-אונגס-קאמף.

און אט קארפאוויטשעס אטענטאט אויף דעם רוסישען מיניסטער באגאלעפאוו, דא איז ווידער אלץ קלאר: אי פארוואס באגאליעפאוו איז דערמאר-דעט געווארען, אי דער מהות פון דעם מערדער, אי די מאטיווען פון דער טאט, און די טאט גופא — אזא ריינע און לויכטענדיגע, ווי די אויפגעהענדיגע זון.

אין א קלאר'ען זומער-טאג, צו דערמוטיגען יעדען פון אונז ווידוועלען פאליטישען מארד דארף מען צו-רעכענען: אי הירש לעקערטס אטענטאט אויף פאן וואל'ן. אי די דערמארדונג פון דעם עסטרייכישען אויסערן-מיניסטער גראף שטירנק — אט דער, וואס איז געווען דער ערשטער גורם פון דעם וועלט-קריג, — דורך דער האנט פון דר. פריץ אדלער, דעם איצ-טיגען סעקרעטאר פון דעם צווייטען אינטערנאציא-נאל און נאך אנדערע אזעלכע פאלען.

אנאליזירט איהר אט די אלע געפינט איהר אט וועלכע דריי כאראקטעריסטישע סמנים:

1. — דער בעשטראפטער דארף האבען בע-גאנגען פערברעכענס וואס פערדינען די טויט-שטראף.

2. — דער בעשטראפער דארף געהערען צו דעם טיפ קדושים וטהורים, וואס געהען על קידוש השם און

3. — ער אנטלויפט נישט, ער בעהאלט זיך נישט, ער ווארט אויף זיין פראצעס און אויף זיין טויט-שטראף. ווי אויף דעם בעכסטען טריאומף פון זיין לעבען, אט פון דאנען פון דער גערעכטס-טריבונע וועט ער שליידערען זיינע בעשולדיגונגען אנטקעגען די וועלכע ער האט בעשטראפט; דא וועט ער בעווייזען די גערעכטיגקייט פון זיין טאט; געהען אויפ'ן מזבח, אנגעצונדען צו ווערען, ווי א פון דאנען וועט ער מיט אן אויפגעהויבענעם קאפ פאקעל, וואס וועט בעלייכטען זיין אידעאל.

ווענדעט איהר אן אט די דריי סמנים אויף אר-לאזאראווס דערמארדונג געפינט איהר, אז עס איז לחלוטין נישטא — און עס איז נישט ארויסגעבראכט געווארען — קיין איין „פערברעכען" אַרלאזאראווס וואס זאל פערדינען די טויט-שטראף. די שטראפ-פערס זענען — אנטלאפען, ווי גאנץ פשוטע געמיינע פערברעכער...

גאנץ אנדערש וואלטען מיר געמוזט בעטראכ טען דעם פאל, ווען די מערדער וואלטען געווען געשיקט פון א פאליטישער ארגאניזאציע, וואס האט זיך געפינען געצוואונגען אנצווענדען טעראריסטי שע מיטלען אין איהר באפרייאונגס-קאמף, דעמאלט וואלט גראד געווען דער מאראלישער חוב פון די בע שטראפער צו אנטלויפען, כדי צו קאנען בלייבען אין דעם דינסט פון דער ארגאניזאציע. אבער דער-מאלט וואלט אויף דער ארגאניזאציע געלעגען דער קרימינאליסטישער כראניק און ברענגען זיי א-

חוב צו בנעהמען עפענטליך, — דורך איהר „אומלע גאלער" פרעסע — די טאט אויף זיך, און דורך פרא קלאמאציעס דערקלערען פארוואס די איז געצוואונ-גען געווארען דאס צו טון.

קיין סימן פון אזא לאגע איז נישטא אין דער ארלאזאראוו - טראגעדיע, קיין איין ארגאניזאציע האט זיך נישט איינגעשטעלט פאר דער טאט, פאר איהר פערטיידיגונג אדער אפילו ענטשולדיגונג. אונטער אזוינע אומשטענדע דארף דער מארד, נישט געקוקט אויף זיינע פאליטישע מאטיווען, פערבלייבען, ווי א פאל אין דער כראניק פון קרימינעלע פערברעכענס, און בשום אופן נישט געשאצט ווער-רען, ווי א מאמענט אין א וועלכען עס איז באַ-פרייאונגס-קאמף.

אויפרוף צו דער ארלאזאראוו-אקציע

יודען,

דער ציוניסטישער קאנגרעס האט בעשלאסען אויפצובויען אין ארץ ישראל א נייען ישוב צום זכר פון חיים ארלאזאראוו. צוליב דעם צוועק איז פראקלאמירט געווארען די ארלאזאראוו-אקציע. א דריטעל פון די הכנסות, וואס די אקציע וועט אריינברענגען, וועט דורכ'ן יודישען נאציאנאל-פאנד אויסגעגעבען ווערען אויף איינקויפען א שטח ערד. צוויי דריטעל פון די הכנסות וועלען דורכ'ן קרן היסוד אויסגעגעבען ווערען אויף בויען דעם ישוב.

פייערליך האט דער ציוניסטישער קאנגרעס אויפגעפאדערט אלע ציוניסטען דורך שפעפערישע מעשים אין אטא דער געמיינזאמער אקציע פון די נאציאנאלע פאנדען און פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע צו פעראייביגען דעם אנדענקען פון דעם אזוי טראגיש פון אונז אוועקגעריסענעם ארלאזאראוו.

די אנפיהרונג מיט דער אקציע האבען מיר אנפערטרויט דער ספעציעל געוועהלטער וועלט-צענטראלע אין פראג.

ציוניסטען!

איצט איז די צייט אט דעם פייערליכען בעשלוס פונ'ם קאנגרעס, זיין תבואה צו קאנסטרוק-טיווער ארבייט — צו פערווירקליכען.

דער קרן היסוד און דער יודישער נאציא-נאל-פאנד, וועלכע זענען שטענדיג איינע אין זייער אויפבוי ארבייט אין ארץ ישראל גופא, האבען זיך דאס מאל פעראייניגט אויך פאר דער געמיינזאמער און צוזאמענגעשלאסענער געלד-אקציע.

כדי אויף דעם נאמען פון חיים ארלאזאראוו אויפצוריכטען אין ארץ ישראל א אייביגען ווערק א נייעם יודישען ישוב.

דער זכר פון חיים ארלאזאראוו מוז און וועט טייער זיין יעדען יודען אהן אונטערשיד פון ריכטונג יעדען יוד, וואס געדענקט, אז ארלאזאראוו איז פון אונז אוועק אין זיינע יונגע יאהרען, אינמיטען פון זיין ציוניסטישען ווערק, פול מיט ענטשלאסענעם ווילען צו פערווירקליכען גרויסע ציוניסטישע פלענער...

דער ישוב, וואס וועט אויף זיין נאמען גע-בויט ווערען, זאל און מוז ווערען א כח, וואס איינגט, וואס דערנעהנטערט.

צו אלע יודען ווענדעט זיך דעריבער אונ-זער רוף:

יעדער יוד, וואס שפירט די גרויסע נויט-ווענדיגקייט פון נייער קאלאניזאציע אין ארץ ישראל כדי צו שטארקען די האפנונגען פון יודישען פאלק אין אלע לענדער, ווערט אויפגעפאדערט מיטצוארבייטען אין אט דעם לעבעדיגען מאנו-מענט.

עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און יודישער אגענץ.
דירעקטאריום פון קרן היסוד.
דירעקטאריום
פונ'ם יודישען נאציאנאל-פאנד

ירושלים-לאנדאן, תשרי תרצ"ד.

אן עולה געגען אן אלמנה און יתומים

בלייבט נישט אומבעשטראפט

(שפאנענדע געשיכטע וואס ס'האט זיך פערלאפען אין דער פא-מיליע פון א לאדזער רייכען יודישען פאבריקאנט)

— .3 —

נאך לאנגע אנשטרענגונגען איז דעם דאק-טאר געלונגען צו דערמיטלען די פערהעלטניסע. ער האט אויסגענוצט די גינסטיגע לאגע און מיט איהר פערפיהרט א קליינעם שמועס. אין וועלכען ער איז דערגאנגען אז ערשטענס געהערט איהר אן דער בעל הבית יאקוב א פעטער, אז איהר פאטער איז אוועק אין דער מלחמה קיין רוסלאנד און איז ערגעץ דארט אוועקגעקומען, אז איהר מוטער איז שפעטער געשטארבען און זי איז געבליבען איינע אליין אונטער'ן פעטער'ס אפיעקע.

דעם דאקטאר איז אויך נאך געלונגען פון איהר ארויסצוקריגען אז ווען איהר פאטער סאלאמאן איז געווען אין דער היים איז איהר געווען זעהר גוט, אז נאך זיין אוועקפאהרען איז געווארען וואס שלעכטער, און די מוטער איז געשטארבען פון נויט און אויך איהר איז איצט זעהר שלעכט.

דער דאקטאר האט תיכף פערשטאנען אז מיטן מיידעל ווערט אפגעטון א מעשה רע, אויגענבליק-ליך איז איהם ארויף אויפ'ן זכרון די געשיכטע מיט'ן פערוואונדעטען לאדזער זעלנער סאלאמאן ק. וועל כער האט זיך געפינען אונטער זיין מעדיצינישער השגחה אין שפיטאל היגטער מאסקווע און וועלכער איז דארט געשטארבען און צו קבורה געקומען. דער דאקטאר האט זיך דערמאהנט אן דער שטארקער פריינטשאפט, וואס ער האט פערקניפט מיט'ן פער-שטארבענעם סאלאמאן און אז דער פערשטארבענער האט גוססדיג איהם עפעס געוואלט זאגען, איצט האט ער אנגעהויבען טאקע צו טראכטען, וואס אייגענטליך האט דער פערשטארבענער בעקאנט פאר'ן טויט אזוינס וועלען זאגען?

פערזעהנליכע מחשבות זענען איהם אויפגען בעד-דאנק ארויפגעשוואומען. איינס איז פאר איהם שוין געווארען קלאהר, אז דאס פערלאזענע מיידעל איז טאקע יענעם סאלאמאנס טאכטער און אז ער מוז זי ביהמען אונטער זיין שוץ, און קודם כל ווי אמ-שנעלסטען די ארויסנעהמען פון פעטערס רשות.

אין דעם איז יאקוב אהיימגעקומען, ער האט זיך אפגעפרייט מיט'ן גאסט, דעם חתן. דער חתן האט איהם דערציילט וועגען פארפאל מיט'ן מיי-דעל און איהם אויך גלייכצייטיג אויפמערקזאם גע מאכט אז דאס מיידעל איז אין אלגעמיין שטארק אפגעשוואכט און מוז גלייך אוועקפאהרען אין א קורארט, ווייניגסטענס נאך אטוואצק, ס'איז דעריבער א חוב פון מחותן אלס איהר אפיעקון זי תיכף ארויסצושיקען.

יאקוב האט דעם דאקטאר געענטפערט אז דאס מיידעל איז ביי איהם אנגעשטעלט אלס דינסט, און אויב זי פיהלט זיך קראנק דארף זיך די קראנ קען-קאסע פאר איהר זארגען, און נישט ער, דער בעל-הבית, פון דעם ענטפער האט שוין דער דאק-טער פערשטאנען וואס פאר א פערשוין זיין מחותן איז, ער האט זיך מיט יאקובן געזעגענט און איז אַר-רויס פון זיין הויז.

דער דאקטאר איז תיכף אוועקגעגאנגען צו זייבעם א בעקאנטען היגען אדוואקאט און איהם איי-בערגעגעבען די גאנצע געשיכטע פון אלף ביז תוו, דער אדוואקאט האט הויפטזעכליכען גערעטען קודם כל ארויסצונעהמען דאס מיידעל פון פעטערס הויז וואס איז דעם דאקטאר מיט א טריק געלונגען:

דערנאך האט דער אדוואקאט פערפיהרט אן ענטשפרעכענדע אקציע אין געריכט און יאקובס גאנ צע פערמעגען איז געשטעלט געווארען אונטער א סעקוועסטער, ווען דער דאקטאר צוזאמען מיט'ן בעשטימטען געריכטס-סעקוועסטראטאר און קא-מארניק זענען אריין אין פאטריקלאגער צוזאמענ-צושטעלען די געהעריגע אינווענטאר-רשימה האט, יאקוב, דערזעהענדיג די קאפעלע און אריענטירענ דיג זיך אויגענבליקליך ווענען וואס דא האנדעלט זיך געכאפט דעם אנגעלאדענעם רעוואלווער וואס איז תמיד געלעגען אין בויך-קע פון זיין קאבינעט און איז בליך-שנעל אריין אין א זייטיגע אוביקאציע און מיט א קויל אין קאפ זיך תיכף אוועקגעלייגט א טויטען אויפ'ן ארט.

דאס ריזיגע פערמעגען פון דער פירמע ק. איז דורכגעטיילט געווארען. סאלאמאנס בת-יחידה די יתומה האט בעקומען א העלפט, דער דאקטאר האט מיט'ן אויפגערייכטען מיידעל חתונה געהאט. דאס פארפאלק וואוינט אין ווארשע. זיי לעבען זיך גליקליך. (סוף).

ארנום.

ספארט-בעוועגונג

(ענדע פון דער 6-טער זייט)

פרל. וואַלאַשעוויטש געשלאָגן דריי וועלט-רעקאָרדען

אין די ראַהמען פון לייכט-אַטלעטישען מעטש אין קאַטאָוויץ האָט פרל. וואַלאַשעוויטש געשלאָגען דריי וועלט-רעקאָרדען.
אין 50-מעטער לויף האָט זי דערגרייכט די צייט פון 6,4 סעק. אין 50-מעטער-לויף — 9,8 סעק. אין 1000 מעטער-לויף 3 מינוט 5,2 סעק.

אינטערנאַציאָנאַל. באָקס-מעטש

פוילען — טשעכיען 6:10

דער אינטערנאַציאָנאַלער באָקס-מעטש אין צווישען פוילען און טשעכיען האָט געוואונען די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ אין דער פערהעלטניש פון 6:10 די בעזונדערע רעזולטאַטען זענען געווען פאָלגענדע: פליגען-געוויכט; פּאַוולאַק (פּ) האָט בעזיגט קאַצמאַרעק (טש) אויף פּונקטען. האָהן-געוויכט: ראָגאַלסקי (פּ) האָט בעזיגט יעלי-נעק'ן (טש) אויף פּונקטען. פעדער-געוויכט: פּראַ-האַסקאַ (טש) האָט בעזיגט רודזקין (פּ) אויף פּונקטען. לייכטע געוויכט: אַדאַמעק (טש) האָט בעזיגט וואַזשניאַקעוויטשען (פּ) אויף פּונקטען. האַלב-מיטעלע געוויכט: פּיסאַרסקי (פּ) האָט בעזיגט סטאַרי (טש) אויף פּונקטען. מיטעל-געוויכט: כמיעלעווסקי (פּ) האָט בעזיגט פּאַספּילי (טש) אויף פּונקטען. האַלב-שווערע געוויכט: נייטעק (טש) האָט בעזיגט אַנ-שאַק'ן (פּ) אויף פּונקטען. שווער-געוויכט: פּילאַט (פּ) האָט אין דער דריטער רונדע מיט אַ טעכנישען קנאָק-אויט בעזיגט בורגראַף'ן (טש).
ריכטער — ספּירא פון ווין. פּובליקום — 7000 מאַן.

וועגען טויט פון יוד. יונגערמאַן אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ פון ל.ק.ס.

ערקלערונג פון „ל.ק.ס."

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ אין „נייעם פאָלקסבלאַט" וועגען פּלוצלינגען טויט פון אהרן הענעכאָוויטש, וועלכער איז געשטאָרבען אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ „ל.ק.ס.", האָבען מיר בעקומען פון דער פערוואַלטונג פון „ל.ק.ס." פאָלגענדע הכחשה:

ניט אמת, אַז די אָרדנער פון „ל.ק.ס." האָבען אָפּגעזאָגט צו העלפען ראַטעווען הענעכאָ-וויטש'ן, וועלכער איז אָנגעפאַלען אויפ'ן ספּאָרט פּלאַץ פון „ל.ק.ס." נאָר אין דער נאָהענט פון פּלאַץ, וואו עס געפינען זיך צוב אַ סך בודקעס מיט זאָדע-וואַסער. פון וואַנען עס איז געווען לייכטער צו ראַטעווען הענעכאָוויטש'ן. אמת איז, אַז וועגענדיג זיך צו די אָרדנער נאָך וואַסער, האָבען זיי עס בעקומען אין משך פון 2 מינוט. ניט אמת איז אויך, אַז די אָרדנער האָבען ניט ערלויבט לאָזען טעלעפאָנירען אויפ'ן טעלעפאָן נאָר דער גיכער הילף, מחמת פון 17. סעפּטעמבער איז דער טעלעפאָן פערמאַכט געוואָרען אויף איבער'ן ווינטער, וואָס עס קען באַשטעטיגען פעסט-שטעלען די טעלעפאָן-דירעקציע.

ערנעהרונג און געזונטהייט

עס איז אַן אַלגעמיינער כלל, אַז די וויכטיגסטע ראָל אין געזונט פון מענשען שפּילט די ערנעהרונג, פון וועלכען עס איז אויך אָבהענגיג דאָס פערלענגערן דאָס לעבען. — די מעדיצין האָט דערוויזען, אַז דער מענש, וועלכער פערדייעט לייכט ערשטענס ניט זיין געזונט און האָט דערצו מעהר ווידערשטאַנד-כח געגען קראַנקהייטען און אַנדערע טאָג-טעגליכע אונ-אָנגענעהמע פּאַסירונגען. — צווישען אַנדערע שפּילט אויך אַ גרויסע ראָלע, ווי אַזוי פערשידענע מאכלים ווערען געמאַכט. עס איז דערוויזען, אַז ביים גע-ברויכען פּלאַנצען-פעטס, וועלכעס איז אַ ריינער פעטס אין פערגלייך מיט פעטס פון עופות אָדער חיות ווי צ. ב. גענדזען-שמאַלץ, היהנער-שמאַלץ, רינדערן-שמאַלץ א. א. זענען די מאכלים פיל גע-שמאַקער און לייכטער צום פערדייען. — פּלאַנצען פעטס שפּילט העריבער אַ בעדייטענדע ראָל אין אונזער ערנעהרונג. — אויסער די אויבענדערמאָנ-טע מעלות דאַרף מען געדענקען אַז אין שפּאָרזאַמ-קייט און ביליגקייט איז פּלאַנצען-פעטס געוואָרען אַ וויכטיגער און אונפערטרעטבאַרער פאַק-טאָר אין דער הויז-ווירטשאַפט. — אויב מען וויל שאַצען דאָס געזונט, דאַרף מען געברויכען צום קאָכען, פּרעגלען, באַקען און שמירען אויף ברויט נאָר די אַלט-בעקאַנטע מאַגאַרינע-מאַרקע „מנורה" וועלכע ווערט אויסגעאַרבייט אין איינער פון די מאָדערנסטע און היגיענישסטע פאַבריקען אין דער וועלט, אונטער דער שטרענגער השגחה פון יאַר-שאַווער ראַבינאַט

מעלדונג

אַכטונג, אָרגאַניזאַציעס פון אַרבייטענדיגען ארץ-ישראל

היינט מאָנטאָג, דעם 9 ד. ח. פּינקטליך 8 אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון „החלוץ" גדאַנ-סקאַ 40 אַ פערזאַמלונג מיט דער בעטייליגונג פון ה' ב. צוקערמאַן. אַלע חברים מוזען קומען. אריינ-גאַנג פריי נעגען לעגיטימאַציעס.

Dr.
Wołkowyski

4 ציגעל-גאַס 4, טעל. 216-90
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע
אויפנאַהמס-שעה'ן פון 8–1 מיטאָג און 5–9 אָוונט

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

קאָרסעטען, גאָרסעטען, אָר-טאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַט-פוס-איינלאַגען געגען פּיס-שמערצען אַלס נאָך גיפּס-אַבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonovič
פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81

שירמס — פון — און שפּאַציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

... אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פּרייזען. נעהמט אָן אַלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

די גרויסע געווינסטען:
300,000 זל. 100,000 זל.
75,000 „ 50,000 „
און אַ סך אַנדערע געווינסטען זענען געפאַלען לעצטענס אין דער גרעסטער אין פּוילען קאָלעקטור פון

J. WOLANOW
Łódź, Piotrkowska 11 P. K. O. 141.795
„ Piotrkowska 72

מיר ראָטען דעריבער אַלע צו קויפען לאָסען צו דער 1-טער קלאַס אין דער קאָלעקטור פון WOLANOW
אויסווערטיגע ווערט אַרויסגעשיקט תיכף נאָכ'ן איינצאָהלען דעם בעטראַג אויף קאָנטאָ פון P. K. O. № 18.814.
פּרייז פון $1/4$ לאָס 10 זל., $1/2$ לאָס 20 זל.
אַ גאַנץ לאָס 40 זל.
בעמערקונג: צוליב דער גינסטיגער ענדערונג פון שפּיל-פּלאַן פון דער 28-טער לאָטעריע, שוקען מיר אַרויס יעדען איינצינען פּראָספּעקטען גאַנץ אומזיסט.

כירורגישער קאַבינעט
Dr. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אָפּעראַציעס, אָפּעראַנקעס, הילט ושילעקעס א. ז. וו., נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו., לעמשניצע-פּרייזען.

Dr. med.
E.Reicher
ספּעצ. פאַר מענער-שוואַכע, און סעקסועלע בעראַטונג
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201-93
נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–8. זונטאָג און פייערטאָג פון 9–1.

קאָמיסיאָנס-לאַגער
פון פערשידענע מאָדערנע
מעבעל
ניעס און געניצטע בעקומט איהר צו די ביליגסטע פּרייזען נור ביי
א. ווייצמאַן
שענקעוויטשאַ 6.
בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גע-ניצטע מעבעל, דיוואַנעס, נייה-מאַשינען, שרייב-מאַשינען, פּעלצען א. ז. וו.
4800

שיידלעך
צו בעקומען
קערש,
סקווערא 15

KORESPONDENT ANGIELSKIEGO
na samodzielnem stanowisku w większej spółce akcyjnej przyjmie pracę w godzinach wieczorowych Oferty sub „pierwszorzędny do administracji pisma. —

בעמיש-באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
מ. שאַץ
לאָדז, פּעטריקאָווער 37.
טעל. 230-85
פיהרט אַדורך זעמטליכע ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א. א.

זיכערע הילף און אַ רפואה!

אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בלוט-פער-גיסונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען. פאַר מענער, פרויען און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף. פאַר הויקערס און פיס.

פערלאָזט ניט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַרײַן אין דעם כיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער געפעהרליך און שטערבליך. ספּעציעלע גומענע הייל-באַנדאַזשען בעזונדערע; זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, ליימענע ספּעציעלע הייל-גאָרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פּלאַט-פיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.
עמפּפאַנג טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. דר בר. קיפּראַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאַנקבאַרקייט דעם גרויסען ספּעציאַליסט דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּאַרטער) פאַר'ן אַרויסראַטעווען מיך פון אַ שווערער ברוך-קראַנקהייט. דער ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט האָט ניט געשאַנעט קיין אַרביט, בעת ס'האָט מיר געדראָהט אַ געפאַהר און האָט מיך דערפיהרט צו אַ נאָרמאַלען געזונדען צושטאַנד. היינט נאָך 3 וואָכען טראָגען זיין באַנדאַזש פיהל איך מיך פולשטענדיג געזונד.
Dresler Arwil, Łódź, Wschodnia 4/11, front.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייע פּאָסטענס

עס ווערט געזוכט אַ יונגעל פון 17 ביז 18 יאָהר ביי נאָרעל, נאָוואָמיעסקאַ 10 פּראָנט, 1-טער שטאָק. 5467

אַ קוואַליפיצירטער הערען שניידער-געזעלען ווערט געברויכט ביי ג. מילגראָם, שרודמיעסקאַ 7. 5466

אַ הערען-שניידער-געזעלען קען זיך מעלדען ביי זאַלצמאַן, גלובנאַ 24. 5465

עס ווערט געזוכט אַ נייהער ביי אַ קאַמאַשען-שטעפּער זשגאָווסקאַ 9, ביי יוסף שמיעל. 5464

ס'ווערען געברויכט וועש-נייטאָרינס טאַנדייט קוואַליפיצירטע און וויקאָנטשאָר-קעס. ציגעל-גאַס 29, וואוינונג 5. 5470

ס'איז נויטיג אַ ריכטעווער ביים קאַמאַשען-שטעפּער שרודמיעסקאַ 24.

ראַקאַלען

אַ גרויס צימער ביי אַן אָנשטענדיגער פאַמיליע צום וואוינען פאַר 5 שול-פריי-ליינס ווערט געזוכט. שריפטליכע אָפּערטן אונטער "5„ אין אַדמיניסטר.

צו פערדינגען ענצעלנע צימערן, צימער און קיך, אויך געוועלבער מיט וואוינונגען ביים ווירט זגערזשער 43/45

אַ יאַטקע מיט אַלע כלים און פער-טיגען רעמאָנט פון זאָפאָרט צו פערדינגען ווסכאָדניא 22. 5462

אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר 2 אָנשטענ-דיגע יונגעלייט ביי אַ בעסערע פאַמיליע. צו ערפאַהרען פּאָמאָרסקאַ 14, פראָנט, 2-טער שטאָק, וו. 4–5. 5472

צו פערמיטען אַ שטוב מיט אַ קיך און איינצעלנע שטיבען אויף פראַנציש-קאַנער גאַס. צו ערפאַהרען פּאָמאָרסקאַ-גאַס 35, ביי א. צוקערמאַן. 5473

פערשידענעס

אַ קצב קען זיך איינדינגען אויף צו פערקויפען פלייש אין דער יאַטקע ווסכאָדניאַ 22. 5468

איך נעהם אָן אַלע אָרט אַרבייט אויף 8-ער און 9-ער מאַשינען. ביטע זיך צו ווענדען פּאָמאָרסקאַ 10, אין דער בודקע פון פּאַפּיראָסען.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמיטאָג. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

צאָהן-אַרצט
St. Gelberg
זאַוואַדזקאַ 14. טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 10–2 און פון 4–7 אָוו.

Dr. med.
LEON FUCHS
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף וואָלטשאַנסקאַ 65
(רוג אַנדזשעיאַ) טעל. 172-44

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אַן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

א לאַנגיעהריגער
מיליטער-בעאַמטער
ערטיילט אייך עצות און אָנווייזונגע פאַר צוריקגעקומענע פון אויסלאַנד וועלכע האָבען צייט וועלכע עס אין סיבות ניט דורכגעמאַכט דאָס מיליטער-דינסט. :—: ספּעציאַליסט אין שרייבען פון ביטעס פאַר
איינציגע שפּיזערס
ב. מאַז פּיעטריקאָווער 10

אי בר אוריין הוא יאי
(מנחות נ"ג)
אין אַלע רעכטס ענינים ווי: פּאַדאַט-קאָווע, סאַנדאָווע, וואַיסקאָווע, פּר. אַקטען פון: שותפות, ליקווידאַציע, דזשירזשאַווע, קויף און פערקויף א. ז. וו. אינפאָרמירט, רעדאַגירט און ערלעדיגט ליט'ן אויסטאַוו רעכטסק.
י. ה. בוזין, לאָדז, 3 אַגראַדאָווע 3
טעל. 191-48
(עקזיסטירט זייט 1910)
ב'פיחר אַדורך געזעצמעסיג שורס-נעריכטען און בעמיהע זיך אין בורותי סימ'ן בעס-טען ערפאָלג.
פּ.ס. פאַר שטענדיגע קליענטען אַלע אָרט אינפאָרמאַציעס (טעלעפאָניש) בחנם.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.